

waterschap
**Hollandse
Delta**

1e begrotingswijziging 2026 (Burap)

Foto: Emissieloos baggeren Binnenbedijkte Maas

Inhoudsopgave

Algemeen	3
Inleiding	4
Leeswijzer	5
Samenvatting	6
Programma's	10
Toekomstbestendig water- en wegbeheer	11
Waterveiligheid	16
Voldoende en Schoon Water	25
Waterketen	32
Wegen	40
Bestuur en Organisatie	47
Algemene dekkingsmiddelen	57
Paragrafen	59
Uiteenzetting van de financiële positie	60
Bedrijfsvoering	72
Bijlagen	79
Lijst van afkortingen	79

Algemeen

Inleiding

Op 26 november 2025 heeft de Verenigde Vergadering (VV) ingestemd met de Programmabegroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2030 (verder Programmabegroting 2026). De 1e begrotingswijziging 2026 (Burap), verder 1e begrotingswijziging genoemd, geeft een toelichting op de voortgang van onze ambities en inspanningen en de speerpunten en maatregelen die voor alle programma's zijn opgenomen in de Programmabegroting 2026.

De exploitatiebudgetten en investeringskredieten die in de Programmabegroting 2026 zijn opgenomen zijn gebaseerd op inzichten en inschattingen die in de loop van 2025 zijn gemaakt. Door allerlei ontwikkelingen is de situatie in 2026 anders dan ingeschat en waar nodig zijn aanpassingen gedaan op basis van de meest actuele inzichten. Door middel van de 1e begrotingswijziging wordt de Programmabegroting 2026 aangepast.

De huidige geopolitieke spanningen zorgen voor aanzienlijke onzekerheid op mondiaal economisch en veiligheidsgebied. Naast de oorlog in Oekraïne speelt nu ook het conflict in het Midden-Oosten. Het blijft lastig in te schatten hoe deze oorlogen zich ontwikkelen. Deze conflicten (kunnen) leiden tot stijgende energieprijzen, tekorten aan materialen en grondstoffen, hogere transportkosten en andere economische effecten. Inmiddels vinden er naar aanleiding van de recente ontwikkelingen in het Midden-Oosten gesprekken plaats met aannemers over kostenstijgingen en beschikbaarheid.

De omvang en impact van dit risico voor WSHD op korte en langere termijn zijn zowel voor de exploitatie als de investeringsopgave redelijk onvoorspelbaar.

De 1e begrotingswijziging is een inhoudelijke en financiële rapportage en zal in de VV van 8 juli 2026 ter goedkeuring worden voorgelegd.

Leeswijzer

In deze 1e begrotingswijziging staat een korte samenvatting van het financiële resultaat. Deze 1e begrotingswijziging 2026 (Burap) geeft een actueel beeld over de voortgang op basis van de realisatie per 31 maart 2026 voor de exploitatie en per 24 maart 2026 voor de investeringen en daarnaast een prognose voor heel 2026.

Verder wordt de voortgang van onze activiteiten en speerpunten beschreven. Daarna worden de mutaties op de exploitatie en de investeringen per programma toegelicht en de financiële realisatiegraad weergegeven.

In de paragrafen worden onder andere de mutaties op de reserves en voorzieningen en op de bedrijfsvoering toegelicht. Tot slot volgt nog een aantal bijlagen. Daarin is onder andere de aansluiting met de oorspronkelijke Programmabegroting 2026 opgenomen.

Hieronder volgt een korte toelichting op de tabellen:

Opbouw financiële tabellen exploitatie

Programma	Initiële begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Prognose begrotingswijziging	Mutatie
-----------	--------------------	-------------------------------------	------------------------------	---------

De kolom 'Initiële begroting' betreft de cijfers uit de Programmabegroting 2026. In de kolom 'Begroting (incl. wijzigingen)' zijn deze cijfers bijgewerkt met de tussentijdse begrotingswijzigingen, waaronder aparte VV-besluiten. Bij investeringen kan ook sprake zijn van besluitvorming door het college, afhankelijk van de mandatering.

De kolom 'Prognose begrotingswijziging' bevat de begrotingscijfers inclusief de voorgestelde bijstellingen van deze 1e begrotingswijziging. De kolom 'Mutatie' toont de voorgestelde mutaties op de budgetten zoals opgenomen in deze 1e begrotingswijziging.

Alle bedragen in de tabellen van deze 1e begrotingswijziging zijn afgerond (bedragen x € 1 miljoen). Dit leidt in enkele gevallen tot afrondingsverschillen.

Samenvatting

Exploitatie

De mutaties in de 1e begrotingswijziging leiden tot een resultaat van € 1,0 miljoen nadeel. Onderstaande tabel geeft het geprognosticeerde resultaat per programma weer. Alle bedragen in de tabellen van deze 1e begrotingswijziging zijn afgerond (bedragen x € 1 miljoen). Dit leidt in enkele gevallen tot afrondingsverschillen.

Exploitatie per programma

(bedragen x € 1 mln.)

Programma	Initiële begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Prognose begrotingswijziging	Mutaties
Saldo van baten en lasten voor bestemming	8,4	8,8	10,5	1,7
Waterveiligheid	22,9	23,0	23,4	0,4
Voldoende en Schoon Water	75,6	76,4	76,3	-0,1
Waterketen	101,4	101,4	101,8	0,4
Wegen	19,6	19,7	20,7	1,1
Bestuur en Organisatie	29,9	29,9	31,4	1,5
Dekkingsmiddelen	-241,0	-241,6	-243,2	-1,6
Reserve mutaties	-8,4	-8,8	-9,5	-0,7
Onttrekking aan reserves	-8,7	-9,1	-9,8	-0,7
Toevoeging aan reserves	0,3	0,3	0,3	0,0
Saldo van baten en lasten na bestemming	0,0	0,0	1,0	1,0

Waterveiligheid

Het nadeel van € 0,4 miljoen op het programma Waterveiligheid is met name ontstaan als gevolg van bijstellingen op dijkversterkingsprojecten.

Voldoende en Schoon Water

Het voordeel van € 0,1 miljoen op het programma Voldoende en Schoon Water wordt verklaard door lagere kapitaallasten en een geoptimaliseerd budget voor waterkwaliteitsmonitoring. Daartegenover staan extra kosten door bevergraverij, extra schilderwerk en het verplaatsen van een transformator bij gemaal De Biersum.

Waterketen

Bij het programma Waterketen is er een nadeel van € 0,4 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een lagere vereveningsbijdrage van HVC door uitstel van de oplevering van de Slibdrooginstallatie van HVC te Alkmaar.

Wegen

Er wordt een nadeel van € 1,1 miljoen gemeld op het programma Wegen. Dit komt doordat ten opzichte van de programmabegroting 2026 extra middelen nodig zijn voor onder andere wegmarkeringen, voorbereidingskosten voor fase 2 van de IJsselmondse Randweg, extra strooiacties door extreme sneeuwval, een bijgestelde WHW-indexatie en geactualiseerde kapitaallasten. Hier staat voor het programma Wegen een voordeel tegenover doordat budget voor de inhuur van personeel voor de wegentransitie is overgeheveld naar het programma Bestuur en Organisatie (wat hier leidt tot een gelijk nadeel).

Bestuur en Organisatie

Bij Bestuur en Organisatie is sprake van een nadeel van € 1,5 miljoen. De belangrijkste oorzaak is een daling van het aantal projecten op investeringen van het programma Wegen. Het college stelt de Verenigde Vergadering voor het tekort te dekken uit de tariefegalisatiereserve Wegen (nadeel € 0,7 miljoen en € 0,7 miljoen extra onttrekking reserves). Daarnaast is sprake van extra inhuurkosten voor het onderzoek naar de Wegentransitie. Deze extra kosten worden gedekt uit een voordeel bij het programma Wegen.

Algemene dekkingsmiddelen

Bij Algemene dekkingsmiddelen is sprake van een voordeel van € 1,6 miljoen als gevolg van hogere opbrengsten bij de Zuiveringsheffing (toename vervuilingseenheden) en een lagere deelnemersbijdrage aan SVHW.

Investerings

Onderstaande tabel bevat het inzicht in de verwachte uitgaven 2026 (bruto investering) van de potentiële, geplande en lopende investeringen.

Tabel investeringsuitgaven

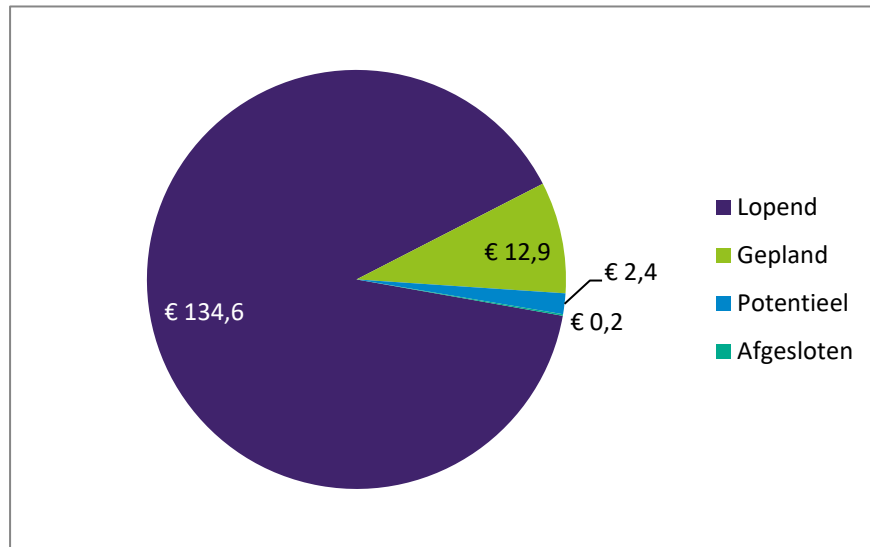
(bedragen x € 1 mln.)

Programma	Begroot	Begroot (incl. wijziging)	1e begrotingswijziging
Waterveiligheid	14,3	14,3	19,1
Voldoende en Schoon Water	17,6	17,9	20,5
Waterketen	81,8	91,8	55,4
Wegen	15,2	24,2	25,7
Bestuur en Organisatie	1,5	2,0	1,7
Totaal investeringsuitgaven	130,4	150,2	122,4

Specificatie van de investeringsuitgaven (bruto investering) 2026 gesplitst naar status investeringen:

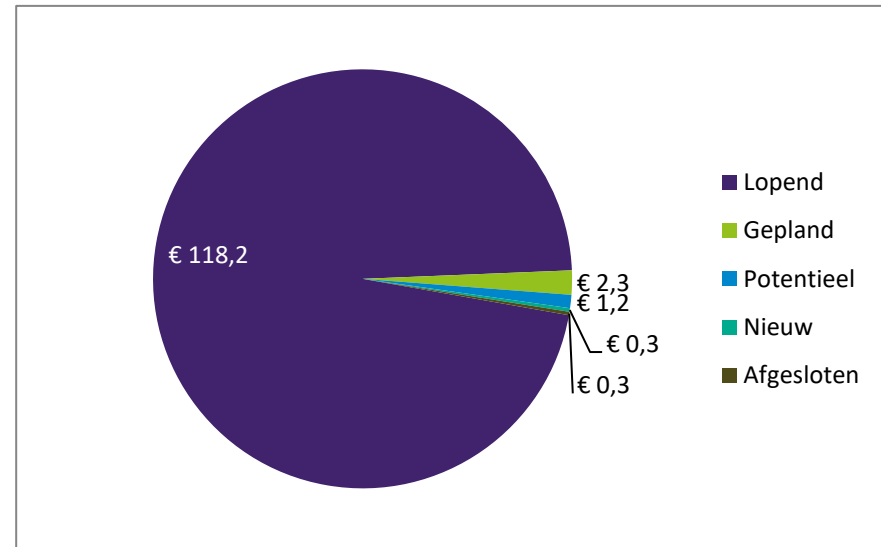
Begroot (incl. wijzigingen)

(bedragen x € 1 mln.)

Begroot (na bijstelling)

(bedragen x € 1 mln.)

De investeringsuitgaven in 2026 laten een daling zien, voornamelijk als gevolg van de verschuiving van uitgaven binnen de jaarschijven van het programma Waterketen op de projecten ALM GOS, Sluisjesdijk en Slibvergistingsfabriek Dordrecht. Een nadere toelichting hierop is per programma opgenomen bij het onderdeel realisatiegraad.

Verwachte investeringsuitgaven voor 2027 en verder

Op dit moment wordt de informatie voor de Programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031 opgehaald. Vanuit die informatie is al wel bekend dat de getoonde bedragen voor 2027 en verder nog zullen gaan wijzigen maar het is, op dit moment, nog te vroeg om concreet aan te geven hoe het meerjarige verloop van de investeringen eruit zal gaan zien.

Programma's

In dit hoofdstuk worden de programma's nader beschreven. Per programma wordt inzicht gegeven in de (lange termijn) doelen en speerpunten uit het Waterbeheerprogramma en Wegenbeheerprogramma. Achtereenvolgens komen de programma's Waterveiligheid, Voldoende en Schoon Water, Waterketen en Wegen aan bod.

Toekomstbestendig water- en wegbeheer

Onze planeet staat onder druk door de groeiende wereldbevolking en een toenemend welvaartsniveau. We hebben te maken met klimaatverandering, milieuvervuiling, uitputting van schaarse grondstoffen in de bodem en achteruitgang van de biodiversiteit. Dit alles heeft gevolgen voor de leefbaarheid, de gezondheid van mens, plant en dier en de voedselzekerheid. We moeten ons aanpassen om robuust en veerkrachtig de effecten van klimaatverandering op te vangen. Er moet meer ruimte voor water komen, het watersysteem en de ruimtelijke inrichting moeten we meer in samenhang beschouwen.

De ontwikkelingen die op ons afkomen, raken ons water- en wegbeheer in de kern. We zullen er dan ook alles aan moeten doen, wat in ons vermogen ligt, om verdere klimaatverandering tegen te gaan en ons tijdig aan te passen aan nieuwe omstandigheden. We zetten ons daarom onverminderd in voor de volgende activiteiten:

- We verbeteren de klimaatbestendige en (water)robuuste inrichting van ons gebied.
- We gaan anders om met hemelwater.
- We vergroenen en versterken de biodiversiteit.
- We beperken onze negatieve impact op milieu en klimaat.

Bij het uitvoeren van onze werkzaamheden houden we zoveel mogelijk rekening met de belangen van inwoners, bedrijven, belangenorganisaties en medeoverheden in ons werkgebied. We staan open voor participatie. We leven immers met elkaar in een delta, waar voedselvoorziening, industriële bedrijvigheid, natuur, wonen en recreëren op een goede manier met elkaar verenigd moeten worden. Het waterschap draagt, binnen zijn invloedssfeer, bij aan een gezonde, duurzame woon- en leefomgeving voor bewoners en een goed vestigingsklimaat voor bedrijven.

We verbeteren de klimaatbestendige en (water)robuuste inrichting van ons gebied

Het toekomstbestendig maken van ons water- wegbeheer betekent niet alleen dat we klimaatverandering moeten tegengaan maar ook dat we ons zullen moeten aanpassen aan de gevolgen van de klimaatverandering die we nu al ervaren. Dit noemen we klimaatadaptatie. Klimaatadaptatie is een breed begrip. Klimaatadaptatie is het proces waarbij de samenleving zich aanpast aan het veranderende klimaat en de schadelijke gevolgen daarvan probeert te beperken. Die gevolgen doen zich voor in de ruimtelijke inrichting, het waterbeheer, de natuur, de landbouw, tuinbouw en visserij, de gezondheidszorg, de recreatie, het toerisme en bij onze infrastructuur.

Met het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA), als onderdeel van het Deltaprogramma, versnellen we een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van ons land.

Het DPRA bestaat uit vier inhoudelijke onderdelen – wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van een overstroming – en beschrijft zeven ambities:

1. Kwetsbaarheden in beeld brengen met behulp van een stresstest.
2. Via een risicodialoog komen tot een adaptatiestrategie.
3. Een uitvoeringsagenda met concrete maatregelen opstellen.
4. Klimaatadaptieve maatregelen koppelen aan andere opgaven in de fysieke leefomgeving.
5. Klimaatadaptatie stimuleren en faciliteren.
6. Klimaatadaptieve doelen reguleren en borgen.
7. Schade beperken bij calamiteiten (restrisico).

De uitvoering van het programma Ruimtelijke Adaptatie ligt op koers.

Conform de planning Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie zijn we in 2025 gestart met de nieuwe cyclus stresstesten-Risicodialoog-Uitvoeringsagenda's met de gemeenten en de 6 DPRA werkregio's. In de werkregio's Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee zijn inmiddels concept stresstesten opgeleverd.

We geven uitvoering aan het doel 'Stimuleren en Faciliteren' uit het Deltaprogramma inclusief professionaliseren netwerkorganisatie. De stimuleringsregeling van klimaatadaptieve maatregelen is in februari weer van kracht geworden voor particulieren en rechtspersonen zonder winsttoegmerk.

We gaan verder met het borgen in beleid en implementeren van klimaatadaptief handelen en relevante landelijke ontwikkelingen binnen het waterschap. Zoals modelregels voor klimaatadaptief bouwen samen met de provincie Zuid-Holland en de Unie van Waterschappen.

We leveren vanuit het programma een actieve bijdrage aan urgente landelijke ontwikkelingen als Water & Bodem sturend, NOVEX en de herijking Deltaprogramma 2026.

We maken de verbinding met het Deltaplan Waterveiligheid met het project Meerlaagsveiligheid en we maken de verbinding met het Deltaplan Zoetwater door het verkennen van de mogelijkheden om een Waterbalans op te stellen in de werkregio's.

We gaan anders om met hemelwater

Bij een natuurlijke waterkringloop trekt een groot deel van het hemelwater de bodem in. Hierdoor blijft het water in het gebied en stroomt het vertraagd af naar het watersysteem of de riolering. Op veel plekken in het beheergebied van waterschap Hollandse Delta is deze natuurlijke waterkringloop verstoord. Dit gebeurt bijvoorbeeld door de aanleg van tegels of doordat de poriën in de bodem zijn dichtgedrukt.

Door te werken aan verbetering van de sponswerking van de bodem, kan in periodes met regen het waterbergende vermogen van bodems beter worden benut voor periodes waarin het minder regent. Dit doen we niet alleen. In goede samenwerking met onze gebiedspartners zorgen we voor duurzaam, uitvoerbaar beleid voor hemelwater.

In 2022 zijn we begonnen met ons hemelwaterbeleid te actualiseren wat betreft de regels die we stellen aan de afvoer bij aanleg van nieuwe verharding in ons beheergebied. In 2024 is deze beleidsvorming voortgezet door het beleid te actualiseren bij wijzigingen in de afvoer van bestaande verharding (afkoppelen). Deze beleidsvorming ronden we in 2026 af.

Door het verder in kaart brengen van de regionale systemen van grondwater, riolering en oppervlaktewater vergroten we onze kennis over deze systemen en de verbanden ertussen. Dit zal in 2026 vooral een verkennend karakter hebben omdat het afronden van het afkoppelbeleid veel inspanning vraagt.

We vergroenen en versterken de biodiversiteit

Ons waterschap beschikt over een groot areaal groen. Onder invloed van klimaatverandering en milieuvervuiling staat de biodiversiteit mondiaal onder druk. Dat merken we ook in Nederland. Van alle inheemse plant- en diersoorten die we in 1900 in ons land hadden is een groot deel verdwenen, zo blijkt uit onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving. Naast klimaatverandering en milieuvervuiling vormen ook niet-duurzame landbouw, ontbossing, infrastructuur, verstedelijking en energieproductie bedreigingen voor de natuur. In de maatschappij zien we dan ook een toenemende aandacht voor en waardering van 'groen'.

In 2021 hebben we daarom het Groenbeleidsplan 2022-2027 Buitengewoon Groen vastgesteld. Na vaststelling van het groenbeleidsplan zijn we tevens partner geworden in het Deltaplan Biodiversiteitsherstel.

Ons groenbeleid gaat uit van:

- het behouden van de bestaande landschappelijke waarde van het areaal;
- het behouden en waar mogelijk vergroten van de biodiversiteit van het areaal;
- het vergroten van de klimaatadaptieve en klimaatmitigerende waarde van groen;
- het kiezen van alternatieven die onze geloofwaardigheid op het gebied van groen versterken.

Zoals aangegeven in de Programmabegroting 2026 gaan we dit jaar door met het reguliere onderhoud van onze groene assets. Ook dit jaar staat vooral in het teken van het aanpassen van het beheer en onderhoud aan de nieuwe gedragscode Soortenbescherming die vorig jaar is ingegaan. In het eerste kwartaal van 2026 heeft verder een bestuurlijke evaluatie van het groenbeleidsplan 'Buitengewoon Groen' plaatsgevonden. Dit vormt de opmaat naar zowel een nieuw waterbeheerprogramma als een nieuw plan dat niet alleen over groen maar ook over fauna gaat.

Groenbeleidsplan 2022-2027 - Buitengewoon Groen, Groene kansen voor onze kerntaken

We beperken onze negatieve impact op milieu en klimaat

In het Klimaatakkoord van Parijs zijn in 2015 internationale afspraken gemaakt om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 grad Celsius. In de Nederlandse Klimaatwet is vastgelegd dat in 2030 de uitstoot van broeikasgasemissies 55% lager moet zijn dan in 1990 en dat Nederland in 2050 klimaatneutraal moet zijn. Daarnaast zijn er op Europees en landelijk niveau afspraken gemaakt over het terugdringen van ons grondstoffengebruik. Nederland werkt toe naar een volledig circulaire economie in 2050.

Ons waterschap heeft zich verbonden aan deze nationale klimaatdoelstellingen. In december 2022 is daartoe de Agenda Duurzaam WSHD vastgesteld. Daarin staat dat we in 2030 energieneutraal willen zijn, in 2035 klimaatneutraal en in 2050 volledig circulair. Dit zijn ambitieuze doelen waar we de komende jaren flink de schouders onder moeten zetten. Cruciaal daarbij zijn het ontwikkelen van specifieke duurzaamheidskennis en -vaardigheden en het verbeteren van ons datamanagement. Dat laatste is van belang om te kunnen rapporteren op de voortgang en tijdig te kunnen bijsturen.

In het voorjaar van 2026 is gewerkt aan de actualisatie van de Agenda Duurzaam, zoals benoemd in het uitvoeringsprogramma van het college. De actualisatie is nodig om in te spelen op nieuwe wettelijke verplichtingen, aangescherpte klimaatdoelen en maatschappelijke verwachtingen. Voor de zomer wordt het algemeen bestuur hierover bijgepraat in een informatieve VV. Met de pilot congestiemalen is een eerste invulling gegeven aan de netcongestiedeal die in 2025 is getekend tussen waterschappen en netbeheerders. Rondom aquathermie wordt toegewerkt naar een tweetal intentieovereenkomsten (rioolwaterzuiveringsinstallatie Dokhaven en Hellevoetsluis) om samen met gebiedspartners te werken aan de warmtetransitie. Op het terrein van circulaire economie lopen diverse interne en externe initiatieven. Ons waterschap neemt nog steeds actief deel aan de circulaire ketensamenwerking Zuid Hollandse Delta.

Programma Innovatie

Om onze doelen in de toekomst te kunnen bereiken, hebben we technieken nodig die nu nog niet worden toegepast binnen WSHD. Denk aan nieuwe technieken voor het verwijderen van medicijnresten en PFAS, het terugwinnen van grondstoffen uit (afval)water en het bereiken van circulariteit. In de afgelopen jaren naast inzet op technische innovatie ook veel ingezet op innovatief denken en werken binnen de organisatie.

In 2025 is er een evaluatie uitgevoerd. Deze evaluatie wordt voor de zomer van 2026 in een Informatieve VV met u gedeeld. Naast de evaluatie wordt door het vertrek van de innovatie adviseur gekeken wat de een goede manier is om Innovatie door te zetten.

Waterveiligheid

Het programma Waterveiligheid is erop gericht burgers en bedrijven in ons beheersgebied te beschermen tegen overstromingen. Deze bescherming bestaat enerzijds uit het voorkomen dat een overstroming plaatsvindt. Maar omdat absolute zekerheid niet bestaat en er altijd een (kleine) kans is dat er toch een overstroming plaatsvindt, zetten we ook in op maatregelen om de gevolgen van een overstroming zo veel mogelijk te beperken.

We gaan in dit programma uit van het principe 'meerlaagse veiligheid'. Deze benadering kent 5 lagen:

0. Bewustwording: het klimaatadaptief handelen en zelfredzaam zijn.
1. Preventie: het beperken van de kans op een overstroming door voldoende hoge en sterke dijken.
2. Ruimtelijke inrichting: het gebied achter de dijken zodanig inrichten dat de gevolgen van een overstroming zo beperkt mogelijk blijven.
3. Crisisbeheersing: het beperken van de gevolgen van een overstroming door een goede crisisbeheersing (inclusief dijkbewaking), evacuatieplannen e.d.
4. Herstel: het snel en klimaatrobuust herstellen van schade.

Meerlaagse veiligheid

De kern van het programma Waterveiligheid is en blijft het bieden van veiligheid tegen overstromingen. Deze taak staat niet ter discussie. Daarnaast spelen allerlei maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de energietransitie, meer druk op de ruimte en de afnemende biodiversiteit. Het is dan ook van belang om na te denken over de manier waarop we omgaan met deze ontwikkelingen in relatie tot waterveiligheid. In het Waterbeheerprogramma 2022-2027 zijn onze ambities, langetermijndoelstellingen en speerpunten voor deze planperiode opgenomen. In de infographic Ambitie Waterveiligheid 2050 is dit weergegeven.

In 2026 vindt de tweede herijking van het Deltaprogramma plaats. Hoewel naar verwachting nog geen (grote) systeemveranderingen aan de orde zullen zijn, is de boodschap dat we ons hierop wel moeten gaan voorbereiden. De komende jaren zullen daarom steeds meer in het teken staan van het voorbereiden op mogelijke systeemkeuzes om Nederland ook op de lange termijn te beschermen tegen overstromingen. In ons programma Waterveiligheid moeten we dus meer rekening gaan houden met de lange termijn.

Hoogwaterbeschermingsprogramma

Speciale aandacht in het programma Waterveiligheid is er voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Het bieden van veiligheid tegen overstromingen door primaire waterkeringen is een nationale zaak. In het HWBP werken alle waterschappen en het Rijk samen aan de wettelijke eis dat op 1 januari 2050 alle primaire waterkeringen voldoen aan de normen die in 2017 in de Omgevingswet zijn vastgelegd.

Ook de bekostiging van het programma is bij wet geregeld. Eén van de verplichtingen uit de wet is dat ons waterschap een solidariteitsbijdrage betaalt. Het is voor ons waterschap niet alleen maar betalen, we ontvangen ook subsidie voor de versterkingsopgaven in ons gebied. De programmering van die versterkingsopgaven vindt landelijk plaats. De ontwikkelingen die we in de periode 2026-2030 voorzien, zijn in de begroting verwerkt. De financiële effecten voor het jaar 2026 beschrijven we in paragraaf Wat mag het kosten.

Wat willen we bereiken & wat gaan we daarvoor doen

Langs de lijn van de speerpunten uit het Waterbeheerprogramma wordt in deze paragraaf een toelichting op de afwijkingen gegeven.

Op basis van de resultaten die in 2025 zijn geboekt en de verwachting voor 2026, zijn de streefwaarden voor de volgende subdoelen aangepast:

- Waarborgen van de veiligheid van de waterkeringen;
- Verbeteren van de inrichting en uitvoering van de zorgplicht ;
- Toename aantal bloem- en kruidenrijk ingerichte dijken;
- Vergroten van het inzicht in het gedrag van de waterkeringen.

Voor wat betreft het waarborgen van de veiligheid van de waterkeringen lagen we in 2025 iets voor op schema. Vanuit het Rijk zijn helaas nog steeds niet de benodigde gegevens geleverd om de primaire keringen in het kader van de Tweede Landelijke Beoordelingsronde van een nieuw oordeel te voorzien. Hierdoor stagneert onze verdere voortgang op deze prestatie indicator van onze waterkeringen. Het ligt niet in de verwachting dat we de door onszelf gesteld norm voor 2027 nog gaan halen. Er is wel nog tijd genoeg om het doel te halen dat voor 2050 alle keringen aan de norm voldoen.

Voor wat betreft de prestaties op het gebied van de zorgplicht is het bij nader inzicht de verwachting dat in 2026 de voortgang stagneert. Door de grote opgaven waar de organisatie van het waterschap voor gesteld staat, staat de aandacht voor een goede inrichting en uitvoering van de wettelijke zorgplicht onder druk waardoor risico's voor de Waterveiligheid toenemen. Hierdoor stellen we de streefwaarden met betrekking tot de zorgplicht voor 2026 naar beneden bij. De overgang naar de nieuwe organisatiestructuur biedt een kans om de activiteiten van de zorgplicht vanaf het begin goed te borgen en ook stappen te zetten in de kwaliteit van de informatie.

Bij de toename van het aantal bloem- en kruidenrijk ingerichte dijken is de verwachting dat door de wijze van beheer er een kleine toename zal zijn, waarmee we op koers liggen om het voor 2027 gestelde doel te halen.

De kwaliteit van de informatie bij het vergroten van het inzicht in het gedrag van de waterkeringen loopt gelijk op met de indicator bij de zorgplicht en is daarom aangepast.

Speerpunt 1: We houden de waterkeringen op orde

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026	Prognose 2026
Verbeteren van de inrichting en uitvoering van de zorgplicht			
De kwaliteit van de informatie (% actueel, betrouwbaar en compleet)	90%	85%	75%
Verbeteren van de inrichting en uitvoering van de zorgplicht			
De mate waarin aan de basiseisen voor de zorgplicht wordt voldaan (%)	100%	95%	82%
Waarborgen van de veiligheid van de waterkeringen			
De mate waarin de waterkeringen aan de norm voldoen (km)	700 km	662 km	662 km

Speerpunt 3: We vergroten de biodiversiteit op de dijken en in de duinen

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026	Prognose 2026
Toename aantal bloem- en kruidenrijk ingerichte dijken			
De hoeveelheid groene keringen bloem- en kruidenrijk ingericht (km's, ha's, %)	40%	40%	40%

Speerpunt 7: We vergroten de innovativiteit

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026	Prognose 2026
Vergroten van het inzicht in het gedrag van de waterkeringen			
De kwaliteit van de informatie (% actueel, betrouwbaar, compleet)	90%	85%	75%

Exploitatie en investeringen

Exploitatie

In onderstaande tabel is het exploitatieresultaat van de 1e begrotingswijziging 2026 van het programma Waterveiligheid opgenomen.

Mutaties exploitatie

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Initiële begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Prognose begrotingswijziging	Mutaties
Saldo van baten en lasten voor bestemming	22,9	23,0	23,4	0,4
Lasten	25,9	26,0	25,1	-0,9
01.10 Preventie (1e laag)	25,6	25,7	24,8	-0,8
01.20 Ruimtelijke inrichting (2e laag)	0,0	0,0	0,0	0,0
01.30 Crisisbeheersing (3e laag)	0,3	0,3	0,2	-0,1
Baten	-3,0	-3,0	-1,7	1,3
01.10 Preventie (1e laag)	-2,9	-2,9	-1,6	1,3
01.20 Ruimtelijke inrichting (2e laag)	-0,1	-0,1	-0,1	0,0
01.30 Crisisbeheersing (3e laag)	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve mutaties	-0,4	-0,5	-0,5	0,0
Toevoeging aan reserves	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking aan reserves	-0,4	-0,5	-0,5	0,0
	-0,4	-0,5	-0,5	0,0
Saldo van baten en lasten na bestemming	22,5	22,5	22,9	0,4

De wijzigingen in de exploitatiekosten voor het programma Waterveiligheid resulteren in een bijstelling van per saldo € 0,4 miljoen nadelig. De voornaamste oorzaken hiervan zijn onder te verdelen in 2 categorieën: HWBP-activiteiten en overige activiteiten.

Mutaties op HWBP-activiteiten

De HWBP-projectfasen in de exploitatie bestaan uit lasten en baten, waarbij 90% van de kosten wordt gesubsidieerd. Wanneer de lasten binnen HWBP-projecten worden bijgesteld, worden de baten eveneens aangepast.

Het verschil in de mate van verlaging tussen lasten en baten ontstaat doordat de uren op programma Bestuur en Organisatie worden begroot en opgenomen en niet op het project binnen het programma Waterveiligheid. Een lagere ureninzet op een project leidt daardoor wel tot een lagere subsidiebatens op projectniveau, maar niet tot een evenredige verlaging van de projectlasten.

- Door een herprioritering als gevolg van een grotere mate van complexiteit van de totale opgave van alle programma's start de planuitwerkingsfase van het dijkversterkingsproject 20-3 Geervliet - Hekelingen een half jaar later dan gepland. Dit levert een voordeel op de lasten op van € 0,5 miljoen en een nadeel op de baten van € 0,5 miljoen.
- In overleg met de directie van het HWBP wordt de start van de verkenningsfase van dijkversterkingsproject 17-3 Oostmolendijk voor een periode van circa 3 jaar uitgesteld. In deze periode worden diverse lopende ontwikkelingen afgewacht, die ervoor moeten zorgen dat de subsidieaanvraag meer in lijn is met het door het HWBP gehanteerde referentiekader. Op dit moment leiden de huidige eisen tot dusdanige hoge plankosten, waardoor de kosten niet meer in verhouding staan tot de opgave en subsidieverlening op dit moment niet mogelijk is. Dit levert een voordeel op de lasten op van € 0,5 miljoen en een nadeel op de baten van € 0,7 miljoen.
- In afstemming met de directie van het HWBP is geconcludeerd dat de voorverkenningfase (conform fasering HWBP-projecten), die gepland stond voor 2026/begin 2027, voor het dijkversterkingsproject 20-2 Brielse Maasdijk niet uitgevoerd hoeft te worden. Er is op basis van de huidige inzichten voldoende grondslag om volgend jaar te starten met de verkenningsfase (conform fasering HWBP-projecten). Daarom stellen we voor de in de begroting opgenomen middelen voor de voorverkenningfase te laten vervallen.
- Het bleek niet haalbaar om de grondzakendossiers, die afkomstig waren uit eerdere dijkversterkingsprojecten in 2025 af te ronden. Daardoor moet het hiervoor benodigde budget opnieuw in de begroting worden opgenomen. Dit levert voor 2026 een nadeel op van € 0,1 miljoen.

Overige mutaties

- De kosten voor onderhoud van de asfaltbekleding zijn als gevolg van prijsstijging van asfalt gestegen. Dit levert een nadeel op van € 0,2 miljoen.
- In de begroting was een post opgenomen voor onderhoud werkplaatsen en steunpunten. Deze lasten vallen voortaan onder de begroting van Bestuur en Organisatie. Deze post vervalt daardoor in de begroting van Waterveiligheid. Dit levert een voordeel op van € 0,1 miljoen.

Investerings

In onderstaande tabel zijn de mutaties in de investeringen van het programma Waterveiligheid opgenomen. Een nadere toelichting hierop is opgenomen de [bijlage investeringen](#) bij het onderdeel bijstellingen.

(bedragen x € 1 mln.)

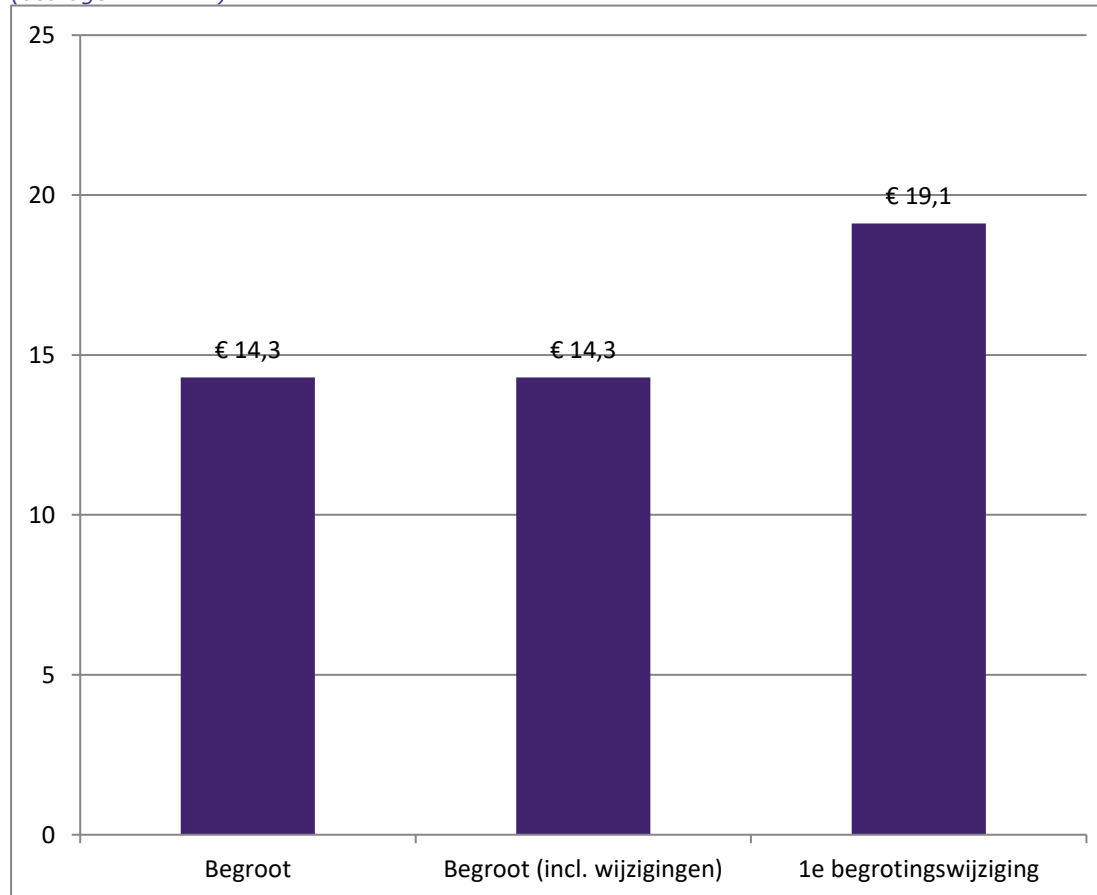
Status	Krediet (Bruto)	Krediet (Bijdragen)	Krediet (Netto)
NIEUW	0,0	0,0	0,0
POTENTIEEL	0,3	0,0	0,3
GEPLAND	0,0	0,0	0,0
LOPEND	13,1	0,0	13,1
Totaal bijstellingen	13,3	0,0	13,3

De Verenigde Vergadering heeft op 9 oktober 2024 ingestemd met het inzetten van een programmabreed risicokrediet (PBRK) voor o.a. het programma Waterveiligheid. Vanwege een zeer beperkt aantal investeringen wordt deze PBRK in 2026 niet gebruikt.

Realisatiegraad

Grafiek realisatiegraad

(bedragen x 1 mln.)

**Verwachte realisatiegraad t.o.v.
oorspronkelijke begroting**

134%

**Verwachte realisatiegraad t.o.v.
gewijzigde begroting**

134%

De geprognoseerde realisatiegraad voor dit jaar komt uit op 134%. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door het opgetreden slibissue bij het dijkversterkingsproject Zettingsvloeiing Verlengde Derde Toetsronde. Hierdoor is er extra steenbestorting nodig, waardoor de verwachte uitgaven voor dit jaar stijgen. Het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) heeft vastgesteld dat er voor dit issue grondslag is om de hardheidsclausule van toepassing te verklaren. Hierdoor worden deze extra kosten naar verwachting voor 90% vergoed. Op dit moment vindt de administratieve vastlegging hiervan plaats. Wanneer deze afspraak definitief is vastgelegd, zullen de financiële effecten voor deze investering inzichtelijk worden gemaakt.

Voldoende en Schoon Water

Het programma Voldoende en Schoon Water richt zich op een robuust, adaptief en duurzaam watersysteem. We zorgen voor voldoende aan- en afvoer van water, werken aan het verbeteren van de waterkwaliteit en spelen in op klimaatverandering en veranderende maatschappelijke verwachtingen. Deze opgaven vragen om een strategische koers waarin instandhouding, versterking en vernieuwing hand in hand gaan.

Om lijn te brengen in deze activiteiten, hebben we in het Waterbeheerprogramma 2022-2027 de volgende lange-termijndoelen geformuleerd:

1. Het waterleven is gezond
2. Het water is schoon
3. Het watersysteem is robuust en klimaatbestendig
4. Water heeft (meer)waarde
5. We voeren ons werk aan het watersysteem op duurzame wijze uit

Wat willen we bereiken & wat gaan we daarvoor doen

Langs de lijn van de speerpunten uit het Waterbeheerprogramma wordt in deze paragraaf een toelichting op de afwijkingen gegeven.

Er is vertraging in de realisatie van de vismigratieroutes waardoor de streefwaarde van 3% in 2026 mogelijk niet gehaald wordt, zoals gemeld in de BIB Voortgang vismigratieplan 2025 toegezonden 9 december 2025.

Het actualiseren van inrichtingsvereisten van het watersysteem en beleidskaders hebben vanwege participatie met de omgeving en personele bezetting vertraging opgelopen.

Het proces van de Watergebiedsplannen is complex en blijft een aandachtspunt. Het is inmiddels duidelijk dat niet alle watergebiedsplannen afgerond kunnen worden voor 2027. Hierdoor kan de norm van 100% van de bemalingsgebieden waarvoor een vastgesteld watergebiedsplan is, in 2027 niet behaald worden. Bij de volgende begrotingscyclus zal de norm op basis van de actuele planning bijgesteld worden.

De prognose van de peilindicator staat op 90%. Het betreft wettelijke (zorg)plicht vandaar de streefwaarde 100%, die in de praktijk niet haalbaar is. De overige speerpunten lopen conform planning.

Speerpunt 1: We geven een impuls aan de waterkwaliteit en biodiverse waternatuur

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026	Prognose 2026
Verbeteren van de visstand			
Het % van het beheergebied dat vispasseerbaar is	25%	3%	3%
Verbeteren waternatuur en een gezond ecologisch evenwicht			
Het % uitgevoerde (KRW-) maatregelen per cluster (investeringen/beheer en onderhoud/ onderzoek)	100%	90%	90%
Het % gestarte KRW maatregelen (planvoorbereiding/in uitvoering)	100%	99%	100%

Speerpunt 3: We maken het watersysteem klaar voor het klimaat van 2050

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026	Prognose 2026
Vergroten van het inzicht in de gevolgen van klimaatverandering voor het watersysteem			
Het % bemalingsgebieden (ten opzichte van het totale aantal bemalingsgebieden) waarvoor een actueel watergebiedsplan is vastgesteld op basis van de laatste klimaatinzichten	100%	39%	39%

Speerpunt 4: We vergroten de grip op het watersysteem om het zoetwatervraagstuk op te lossen en de beschikbaarheid van zoetwater ook in de toekomst te faciliteren

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026	Prognose 2026
Optimaliseren van de beschikbaarheid van zoetwater			
De peilindicator (bestaand instrument waarmee bepaald wordt in hoeverre het peilbeheer overeenstemt met de vastgelegde peilen)	100%	100%	90%

Exploitatie en investeringen

Exploitatie

In onderstaande tabel is het exploitatieresultaat van de 1e begrotingswijziging van het programma Voldoende en Schoon Water opgenomen.

Mutaties exploitatie

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Initiële begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Prognose begrotingswijziging	Mutaties
Saldo van baten en lasten voor bestemming	75,6	76,4	76,3	-0,1
Lasten	79,4	80,1	80,0	-0,1
02.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	49,3	49,9	49,8	-0,1
02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	21,6	21,8	21,8	0,0
02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	8,4	8,4	8,4	0,0
Baten	-3,7	-3,7	-3,7	0,0
02.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	-2,5	-2,5	-2,5	0,0
02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	-0,8	-0,8	-0,8	0,0
02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	-0,4	-0,4	-0,4	0,0
Reserve mutaties	-4,1	-4,2	-4,2	0,0
Toevoeging aan reserves	0,1	0,1	0,1	0,0
	0,1	0,1	0,1	0,0
Onttrekking aan reserves	-4,2	-4,3	-4,3	0,0
	-4,2	-4,3	-4,3	0,0
Saldo van baten en lasten na bestemming	71,6	72,1	72,1	-0,1

De wijzigingen in de exploitatiekosten voor het programma Voldoende en Schoon Water resulteren in een bijstelling van per saldo € 0,1 miljoen voordelig. De voornaamste oorzaken hiervan zijn:

- De kapitaallasten zijn geactualiseerd op basis van de boekwaarde per 1 januari 2026 (voordeel € 0,2 miljoen).
- Op diverse locaties in het gehele werkgebied van WSHD is graverijschade ontstaan door bever activiteit (nadeel € 0,1 miljoen).
- Naast de uitvoeringskosten vallen ook de kosten van het verplaatsen van de transformator bij het gemaal De Biersum in 2026 in plaats van 2027 (nadeel € 0,2 miljoen).
- Ten behoeve van de monitoring waterkwaliteit is het budget bijgesteld naar aanleiding van optimalisatie van het werkpakket (voordeel € 0,3 miljoen).

- Daarnaast zijn er enkele kleinere posten, waaronder extra schilderwerk, die een nadeel veroorzaken (nadeel € 0,1 miljoen)

Investerings

In onderstaande tabel zijn de mutaties in de investeringen van het programma Voldoende en Schoon Water opgenomen. Een nadere toelichting hierop is opgenomen de [bijlage investeringen](#) bij het onderdeel bijstellingen.

(bedragen x € 1 mln.)

Status	Krediet (Bruto)	Krediet (Bijdragen)	Krediet (Netto)
NIEUW	1,8	0,0	1,8
POTENTIEEL	-40,5	-0,2	-40,8
GEPLAND	5,6	0,0	5,6
LOPEND	2,9	-0,1	2,8
Totaal bijstellingen	-30,2	-0,3	-30,5

Voor een aantal watergebiedsplannen zijn nieuwe ramingen opgesteld, die een grotere nauwkeurigheid hebben dan de eerder ingeschatte kosten. Hierdoor zijn de investeringen naar beneden bijgesteld.

Programmabrede risicokrediet

In de periode tussen de meetmomenten van de jaarrekening 2025 en de 1e begrotingswijziging 2026 (15 maart 2026) heeft er één benutting plaatsgevonden ten behoeve van de vervanging van de energievoorziening van de zonnestuwen ten behoeve van de koppeling aan de nieuwe besturing watersysteem. Bij de uitvoering bleek dat de huidige mantelbuizen niet geschikt waren om te kunnen hergebruiken, waardoor deze vervangen zijn (- € 0,1 mln). In deze periode zijn er 6 kredieten vrijgemaakt, waardoor er een afdracht is gedaan aan het risicokrediet van € 2,3 miljoen. Omdat de meeste investeringen nog aan het begin van de uitvoering staan en er nog weinig risico's zijn opgetreden, is het huidige risicokrediet voldoende om het actuele risicoprofiel van het programma te kunnen dekken.

Verloopoverzicht Programmabrede risicokrediet

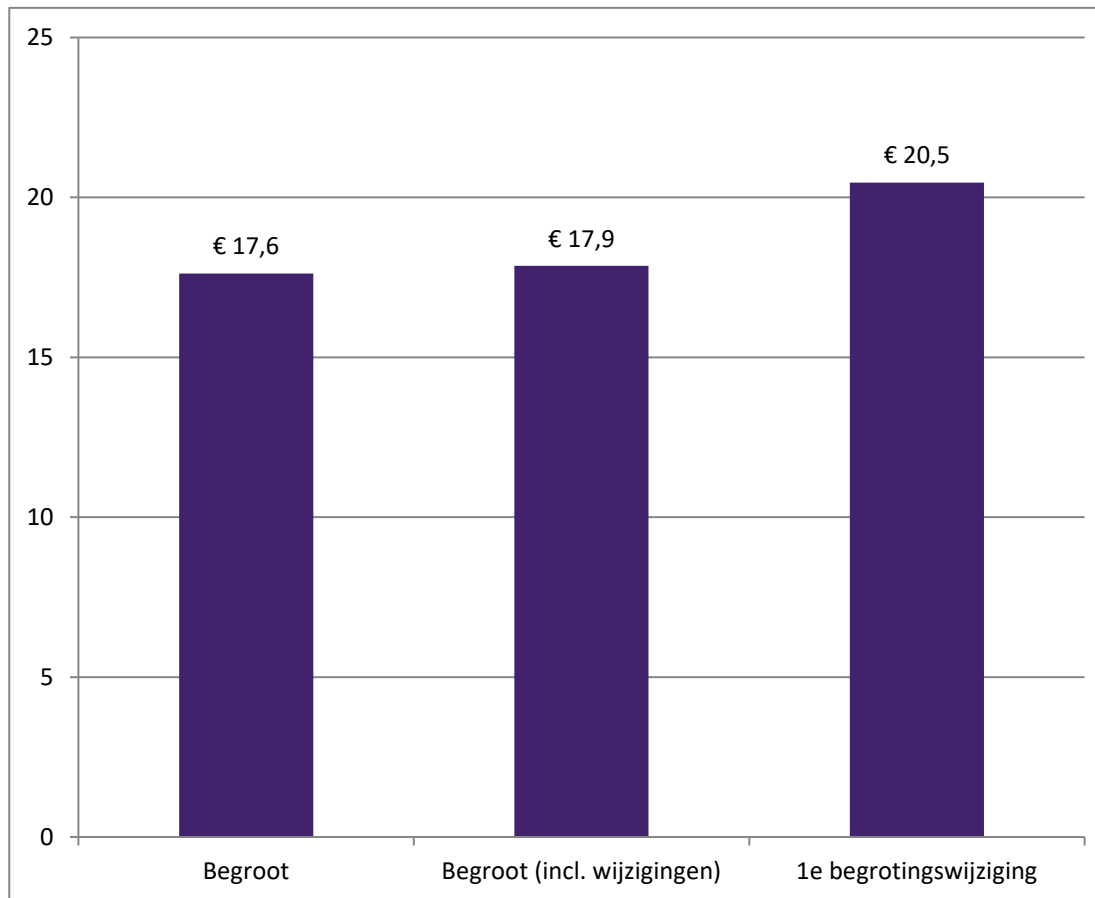
(bedragen x 1 mln.)

Programma	Beginstand	Toegevoegd	Benut	Extra toevoeging	Huidig krediet
Voldoende en Schoon Water	6,6	2,3	0,1	0,0	8,8

Realisatiegraad

Grafiek realisatiegraad

(bedragen x 1 mln.)

**Verwachte realisatiegraad t.o.v.
oorspronkelijke begroting**

116%

**Verwachte realisatiegraad t.o.v.
gewijzigde begroting**

115%

De geprognoseerde realisatiegraad voor dit jaar komt uit op 116% ten opzichte van de oorspronkelijke begroting. Dit wordt veroorzaakt het naar voren halen van een aantal investeringen , vanwege de urgentie van de renovatie van een aantal gemalen (o.a. gemaal Koert, gemaal Plattendijk, gemaal Zuiderdiep) (+ € 1,7 mln). Verder zijn er verschillende verschuivingen binnen het programma. Zo zijn een aantal werkzaamheden vorig jaar vertraagd vanwege lange doorlooptijd van vergunningprocedures, het nog niet verkrijgen van een stroomaansluiting en krapte bij de leveranciers, waardoor meer in dit jaar wordt uitgevoerd of geleverd (o.a. vervanging energievoorziening zonnestuwen, noodmiddelen en diverse gemalen) (+ € 5 mln). Ook treden dit jaar vertragingen op vanwege grotere complexiteit (extra benodigde voorbelasting bij gemaal Wolvenpolder, aanpassing oplossing bij de inlaten in de Hoeksche Waard) of afhankelijkheden van derden (werkzaamheden gemeente, energievoorzieningen) (- € 4,7 mln).

Grondverwerving

In de Verenigde Vergadering van 10 juli 2024 is een krediet beschikbaar gesteld voor de aankoop van gronden vooruitlopend op de watergebiedsplannen. Daarin is ook toegezegd dat we de Verenigde Vergadering op de hoogte brengen van de grondaankopen die gedaan zijn op dit krediet.

In de periode tussen 2e begrotingswijziging 2025 en 1e begrotingswijziging 2026 zijn er 4 percelen aangekocht ten behoeve van de aanleg van waterberging binnen het watergebiedsplan Putten. Met deze aankopen zien we dat het krediet bijna al volledig benut is. Doordat er nog steeds gezocht wordt naar beschikbare gronden voor de maatregelen uit de watergebiedsplannen wordt nu voorgesteld om dit krediet op te hogen.

Waterketen

Met ons werk in de waterketen beogen we primair de volksgezondheid te bevorderen en het milieu te beschermen. Dat doen we door de doelmatige en duurzame bouw en exploitatie van onze zuiveringstechnische werken, binnen alle wettelijke eisen en bepalingen. Alle rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) moeten immers voldoen aan de wettelijke eisen. Daarnaast heeft veiligheid een prominente plek binnen de waterketen.

Binnen de waterketen worden de volgende hoofdprocessen onderscheiden: het transport van afvalwater, het zuiveren van afvalwater en de slibverwerking. Bij de uitoefening van deze taken werken we effectief samen met onze ketenpartners zoals gemeenten, drinkwaterbedrijven en afval- en slibverwerker HVC.

Binnen ons beheergebied verwerken 20 rwzi's jaarlijks circa 130 miljoen m³ afvalwater met een vuillast van 1,5 miljoen vervuilingseenheden. Daarnaast beheren we 11 slibontwateringsinstallaties en 1 slibvergistingsinstallatie. Bij het zuiveren van afvalwater ontstaat slib. Voor de eindverwerking (verbranding) van dit slib werken we samen met andere waterschappen en partners in de slibverwerkingsketen.

Bij de uitoefening van onze waterketentaak zijn de doelstellingen vanuit het oppervlaktewater een belangrijke randvoorwaarde. Het programma Waterketen heeft dan ook veel raakvlakken met het programma Voldoende en Schoon Water.

De kern van het programma Waterketen is en blijft het zuiveren van afvalwater. Deze taak staat niet ter discussie. Vanwege allerlei maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de energietransitie, circulariteit en duurzaamheid, is het echter van belang om ook de impact van ons handelen mee te wegen. Dit doen we door in de Transitie van de Waterketen onze opgaven steeds meer te gaan koppelen aan het creëren van maatschappelijke waarde in nauwe verbinding met onze omgeving.

In het Waterbeheerprogramma 2022-2027 zijn de ambities, langetermijndoelstellingen en speerpunten voor deze planperiode opgenomen.

Wat willen we bereiken & wat gaan we daarvoor doen

Langs de lijn van de speerpunten uit het Waterbeheerprogramma wordt in deze paragraaf een toelichting op de afwijkingen gegeven.

Aan de ontwateringslijnen van diverse zuiveringen vindt onderhoud plaats. Daarnaast wordt het nieuwe polymeer op de ontwateringslijnen ingeregeld. Hierdoor wordt de prognose van de slibontwatering naar 23% bijgesteld.

In de tweede helft van 2025 is de aanbesteding van het nieuwe polymeer afgerond. We kunnen de centrifuges voor slibontwatering nu steeds beter op het nieuwe polymeer afstellen. Echter dit inregelen kost tijd, waarbij het soms nodig is om binnen het contract een ander type polymeer te testen en te onderzoeken of er nog meer aspecten relevant zijn. Hierdoor is het lastig om aan te geven of en in welk tempo een verbetering zichtbaar wordt.

Bij de Amsterdamse kunstmestfabriek ICL wordt fosfaat uit de slibas via de slibeindverwerker HVC teruggewonnen. Er is meer tijd nodig om deze nieuwe fosfaatstroom te kunnen verwerken. De prognose wordt bijgesteld naar 18%.

Speerpunt 1: We voldoen aan de wettelijke eisen

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026	Prognose 2026
Verbeteren afnameverplichting met gemeente			
Het % voldaan aan de afnameverplichting	99,5%	99,4%	99,4%
Verbeteren naleving van de lozingsvergunningen			
Het % voldaan aan de lozingsvergunningen	99%	98,8%	98,8%
Verbeteren verwijderingsrendementen voor stikstof en fosfaat			
Het % voldaan aan de verwijderings-rendementen voor stikstof en fosfaat	stikstof 77,5% fosfaat 85%	stikstof 77,5% fosfaat 85%	stikstof 77,5% fosfaat 85%

Speerpunt 2: We verbeteren de kostenefficiëntie, de doeltreffendheid, de adequaatheid en de voorspelbaarheid van de waterketen

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026	Prognose 2026
Reduceren van de hoeveelheid rioolvreemd water en hemelwater naar de rwzi			
Het aantal liter per vervuilingseenheid op de rwzi	240	242	242
Vergroten van de kostenefficiëntie in de waterketen			
Het % inzicht in de middellange termijn investeringsopgave	100%	50%	50%

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026	Prognose 2026
Het % inzicht in de operationele kosten	100%	100%	100%
Vergroten van de mate van digitalisering/automatisering in de waterketen			
Het % gerealiseerd van de investeringen online meters waterlijn, TA zuiveren en online meters sliblijn	100%	0%	0%
Vergroten van het ontwateringsrendement van het zuiveringsslib			
Het % slibontwatering (drogestofgehalte slib)	24%	23,8%	23%
Verminderen van de discrepantie op de zuiveringen			
Het % discrepantie	15%	15%	15%

Speerpunt 3: We verminderen de CO2-uitstoot bij de uitvoering van werkzaamheden aan de waterketen

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026	Prognose 2026
Verminderen van de emissie van broeikasgassen			
Het % vermindering emissie broeikasgassen	ntb	ntb	ntb
Verminderen van het energieverbruik			
Het % vermindering energieverbruik	10%	4%	4%
Verminderen van het polymeergebruik			
Het % vermindering polymeerverbruik	10%	8%	-10%

Speerpunt 4: We continueren en waar nodig intensiveren de samenwerking met ketenpartners

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026	Prognose 2026
Vergroten van de afstemming in de werkzaamheden met ketenpartners			
Het aantal gemiste kansen in de afstemming	5	6	6

Speerpunt 5: We vergroten de meerwaarde uit afvalwater en zuiveringsslib en doen dat op een maatschappelijk verantwoorde manier

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026	Prognose 2026
Vergroten van de meerwaarde uit afvalwater en de meerwaarde uit slib			
Het % meerwaarde uit slib	80% van fosfaat uit zuiveringsslib hergebruik	24%	18%
Het % meerwaarde uit afvalwater	10% van de zuiveringskringen	0%	0%

Exploitatie en investeringen

Exploitatie

In onderstaande tabel is het exploitatieresultaat van de 1e begrotingswijziging van het programma Waterketen opgenomen.

Mutaties exploitatie

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Initiële begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Prognose begrotingswijziging	Mutaties
Saldo van baten en lasten voor bestemming	101,4	101,4	101,8	0,4
Lasten	106,7	106,7	107,1	0,4
03.10 Beheer RWZI's	106,4	106,4	106,8	0,4
03.20 Impact op oppervlakte water	0,1	0,1	0,0	-0,1
03.30 Doelmatige waterketen	0,2	0,2	0,3	0,1
Baten	-5,3	-5,3	-5,3	0,0
03.10 Beheer RWZI's	-5,3	-5,3	-5,3	0,0
03.20 Impact op oppervlakte water	0,0	0,0	0,0	0,0
03.30 Doelmatige waterketen	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve mutaties	-2,5	-2,5	-2,5	0,0
Toevoeging aan reserves	0,2	0,2	0,2	0,0
	0,2	0,2	0,2	0,0
Ottrekking aan reserves	-2,6	-2,6	-2,6	0,0
	-2,6	-2,6	-2,6	0,0
Saldo van baten en lasten na bestemming	99,0	99,0	99,4	0,4

De wijzigingen in de exploitatiekosten voor het programma Waterketen resulteren in een bijstelling van per saldo € 0,4 miljoen nadelig. De voornaamste oorzaken hiervan zijn:

- De kosten voor de uitwerking van de transitiepaden Waterketen vallen in 2026 hoger uit dan begroot door de doorloop van verschillende pilots voor het verwijderen van microverontreinigingen en daarnaast zijn er extra kosten door de verlening van het Robuust plan slibeindverwerking (nadeel € 0,1 miljoen).
- Door tegenslagen is de oplevering van de Slibdrooginstallatie in Alkmaar uitgesteld. De verwachting is een volledige inbedrijfname in juli. Dit heeft als consequentie dat de slibeindverwerking langer dan verwacht plaats vindt in het buitenland. De vereveningsbijdrage aan HVC valt hierdoor hoger uit (nadeel € 0,3 miljoen).

- De bijdrage aan de gemeente Rotterdam op basis van het afvalwaterakkoord valt in 2026 hoger uit, doordat de pompen van het rioolgemaal Zuiderparkweg worden vervangen (nadeel € 0,1 miljoen).
- De kapitaallasten zijn geactualiseerd op basis van de boekwaarde per 1 januari 2026 en de bijgestelde rentelaten (voordeel € 0,1 miljoen).

Investeringsen

In onderstaande tabel zijn de mutaties in de investeringen van het programma Waterketen opgenomen. Een nadere toelichting hierop is opgenomen in de [bijlage investeringen](#) bij het onderdeel bijstellingen.

(bedragen x € 1 mln.)

Status	Krediet (Bruto)	Krediet (Bijdragen)	Krediet (Netto)
NIEUW	0,0	0,0	0,0
POTENTIEEL	0,3	0,0	0,3
GEPLAND	0,5	0,0	0,5
LOPEND	0,6	-0,1	0,5
Totaal bijstellingen	1,5	-0,1	1,3

Programmabrede risicokrediet

In de periode tussen de meetmomenten van de jaarrekening 2025 en de 1e begrotingswijziging 2026 is voor programma Waterketen een benutting geweest voor een totaal van € 3,9 miljoen. Deze komt voort uit twee aanvragen waaronder een toekenning aan het project ALM GOS van € 3,8 miljoen voor rwzi Spijkenisse in verband met hogere kosten voor onder andere aanvullende eisen rondom cyber security, technische automatisering, hogere ontwerp- en voorbereidingskosten en vanwege de uitvoeringsfasering die langer is dan geprognosticeerd.

Verloopoverzicht Programmabrede risicokrediet

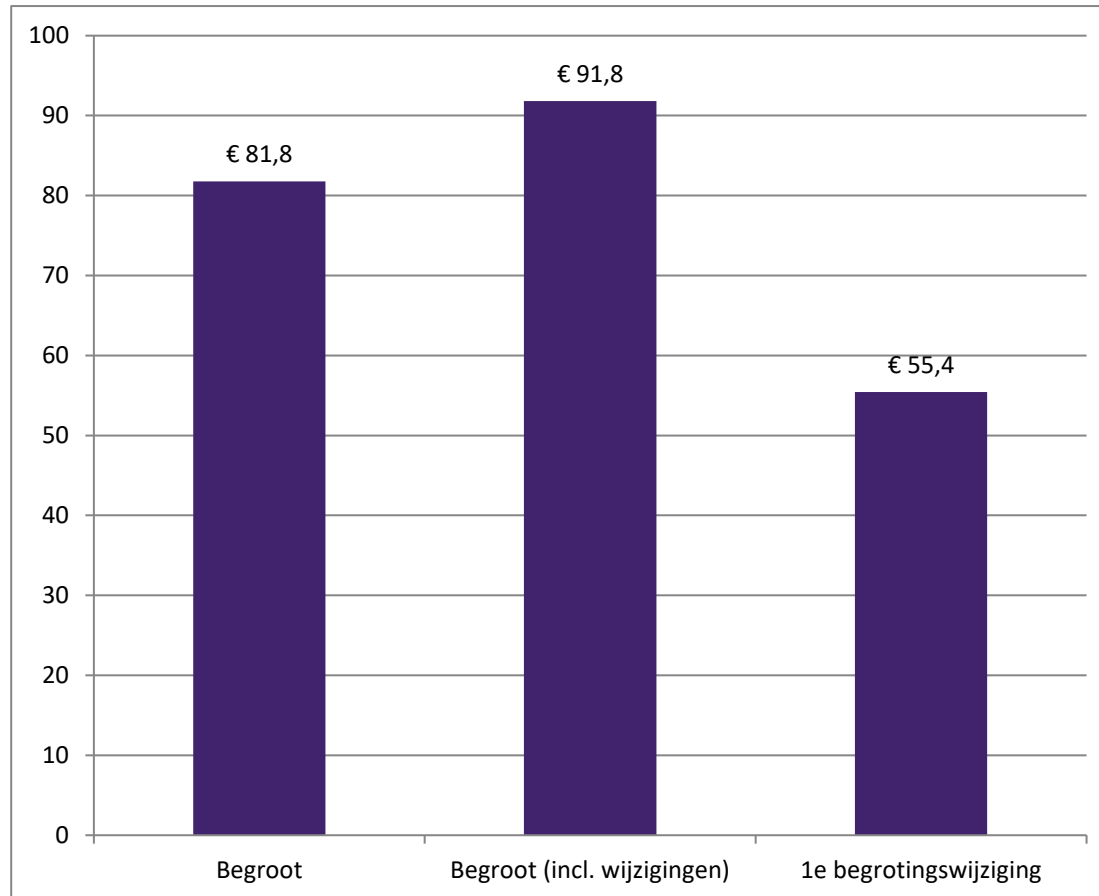
(bedragen x 1 mln.)

Programma	Beginstand	Toegevoegd	Benut	Extra toevoeging	Huidig krediet
Waterketen	38,3	0,0	3,9	0,0	34,3

Realisatiegraad

Grafiek realisatiegraad

(bedragen x 1 mln.)

Verwachte realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting
68%

Verwachte realisatiegraad t.o.v. gewijzigde begroting
60%

Ten opzichte van de initiële begroting van € 81,8 miljoen is er voor het programma Waterketen een afwijking van - € 26,4 miljoen (68%). Ten opzichte van de begroting inclusief wijzigingen is het verschil - € 36,4 miljoen (60%). De grootste posten worden nader toegelicht.

Binnen het project ALM Goeree-Overflakkee en Spijkenisse (ALM-GOS) leidt vertraging in de prijsvorming tot uitstel van de uitvoering (- € 28,1 miljoen). Bij Slibverwerkingsbedrijf Dordrecht is de start van de ontwerpfase verschoven naar december 2026 als gevolg van capaciteitsknelpunten, waardoor de uitgaven in 2026 beperkt blijven tot interne kosten (- € 3,2 miljoen).

Voor Sluisjesdijk is de uitvoering van deelproject 2 t/m 4 vertraagd doordat het ontwerp later gereed is (- € 7,5 miljoen). Daartegenover staan enkele aanvullende bijstellingen, binnen Technische Automatisering Waterketen leidt een aangepast uitvoeringsscenario tot hogere realisatie (+ € 3,0 miljoen) en bij Vervangen ondergrondse leidingen RWZI Dordrecht resulteert een verschoven uitvoering van 2025 naar 2026 in een hogere realisatie (+ € 1,6 miljoen). Externe omstandigheden, zoals geopolitieke ontwikkelingen en netcongestie, blijven van invloed op prijsontwikkeling en leveringszekerheid. De aanhoudende stijging van materialenprijzen zorgt hierbij voor een prijsopdrijvend effect op toekomstige uitgaven.

Wegen

Het programma Wegen borgt de veiligheid en functionaliteit van wegen en fietspaden. We richten deze in passend bij hun functie binnen het infrastructuurnetwerk en houden de onderhoudskwaliteit op orde. Hierbij streven we naar nul verkeersslachtoffers. Daarnaast dragen we bij aan regionale verkeersveiligheidscampagnes.

We voeren deze werkzaamheden zo veel mogelijk uit op een duurzame en klimaatadaptieve manier. Zo stimuleren we de inzet van geëlektrificeerd materieel en de toepassing van circulaire en bio-based materialen. Daarnaast hanteren we de strategie om werk met werk te maken. Dit doen we door groot onderhoud te combineren met inrichtingsmaatregelen, maar ook door onze opgaven te combineren met die van derden.

Doordat de omgeving verandert, veranderen ook de maatschappelijke opvattingen over het functioneren van het mobiliteitssysteem. Dit is de belangrijkste aanleiding om het wegenareaal van ons waterschap meer te bezien als onderdeel van het totale infrastructuurnetwerk. In het kader van Toekomstvast Vernieuwen starten we tijdig met verkenningen en bereiden we plannen zorgvuldig voor, vaak in nauwe samenwerking met betrokken stakeholders. We werken actief samen met andere wegbeheerders in ons gebied en we leveren een bijdrage aan gebiedsgerichte mobiliteitsopgaven. Vanwege de positieve ervaringen met participatietrajecten blijven we de omgeving in een vroeg stadium betrekken, vooral bij grootschalige opgaven.

In het Wegenbeheerprogramma 2022-2027 zijn de ambities, lange termijn doelstellingen en speerpunten voor deze planperiode opgenomen. Het wegenbeheerprogramma onderkent een aantal speerpunten en subdoelen met als doel het halen van de bijbehorende streefwaarden voor 2027.

Wegentransitie

In het programma Transitie Wegen zijn we verdergegaan op de ingeslagen weg. Waar tot nu toe het zwaartepunt lag op het komen tot een Intentieverklaring voor een haalbaarheidsonderzoek naar een mogelijke wegenoverdracht, zijn we inmiddels met de eerste gemeenten ook begonnen aan een dergelijk onderzoek.

We ronden het komen tot een intentieverklaring met alle tien de gemeenten naar verwachting dit jaar af. Op het hoogtepunt van dit jaar hebben we vijf haalbaarheidsonderzoeken parallel aan elkaar lopen met evenzoveel gemeenten. Daarnaast zetten we dit jaar in op gezamenlijke kennisdeling met alle tien de gemeenten. Zowel op ambtelijk niveau als op bestuurlijk niveau.

In april organiseerden we een bestuurlijke bijeenkomst met de wethouders van de tien gemeenten (nog uit de oude colleges) waarbij het thema solidariteit centraal stond. In de tweede helft van het jaar zal wederom een bestuurlijke bijeenkomst ingepland worden, maar dan met de portefeuillehouders vanuit de nieuwe colleges. Daar zal het vooral gaan om het weer op gelijke hoogte komen van kennis van en inzicht in het onderwerp.

Wat willen we bereiken & wat gaan we daarvoor doen

Langs de lijn van de speerpunten uit het Wegenbeheerprogramma wordt in deze paragraaf een toelichting op de afwijkingen gegeven.

De belangrijkste ontwikkeling op het programma Wegen betreft het meerjarig programmeren van de met de vastgestelde wegencategorisering en fietsrouten netwerk onderkende aanvullende opgaven. De uitvoering van de opgaven heeft een impuls gekregen door het samenstellen van een integraal opgaven team wegen. Daarmee is een verdere stap naar een programmatische aanpak en realisatie van de opgaven gezet waaronder het veiliger maken van de schoolfietsroutes (utilitaire fietsroutes in het netwerk). Bovendien is er aandacht besteed aan duurzaamheid en wordt de markt in het werk uitgedaagd om extra inspanningen te leveren op het gebied van schoon en emissieloos bouwen, zoals het werken met geëlektrificeerd materieel.

Momenteel zijn er geen negatieve afwijkingen voorzien op de speerpunten en doelen van het Wegenbeheerprogramma in 2026 en de komende jaren. Op het gebied van circulariteit, met name het percentage hergebruikt asfalt, maken we meer progressie dan gedacht. De realisatie op deze doelstelling lag de afgelopen jaren al boven de streefwaarde en dit geldt ook voor 2026. Ook voor het subdoel 'verbeteren verkeersprestatie' liggen we voor op de gestelde streefwaarde voor 2026.

Bij het verbeteren van de verkeersprestatie van het wegenareaal is de inrichting van ons fietsnetwerk maatgevend. Op basis van de meest recente inventarisatie blijkt dat we momenteel op 48% zitten, waarmee de streefwaarde van 45% reeds is overschreden. De prognose voor 2026 is daarom naar boven bijgesteld.

Hiernaast is voor het uitvoeren van groot onderhoud aan asfalt worden standaard mengsels gebruikt. De prognose voor 2026 is dat hoofdzakelijk mengsels worden toegepast zoals onderlaag en tussenlaag met een hergebruik percentage van 70% en deklagen met een hergebruik percentage van 30%. Doordat er veel wegen zijn met onderhoudsmaatregelen waarbij zowel tussenlaag als deklaag wordt gedaan is de prognose voor 2026 50%.

Speerpunt 1: We richten wegen en fietspaden duurzaam veilig in, passend bij hun functie in het infrastructuurnetwerk

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026	Prognose 2026
Verbeteren van de afstemming tussen de gewenste functie en de categorisering van het wegenareaal.			
De actualiteit van de wegencategorisering	≤ 3 jaar	≤ 3 jaar	≤ 3 jaar
Vergroten van het areaal duurzaam veilig ingerichte wegen en fietspaden conform de wegencategorisering			
Het % duurzaam veilig ingerichte wegen en fietspaden overeenkomstig de bijbehorende categorisering	96%	92%	92%

Speerpunt 2: Met robuuste netwerken voor alle modaliteiten zorgen we voor een goede bereikbaarheid en dragen we bij aan de mobiliteitstransitie

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026	Prognose 2026
Verbeteren van de verkeersprestatie van het wegenareaal.			
Het % wegen en fietspaden, waarvan de verkeersprestatie* per categorie weg overeenkomt met de gewenste functie en gebruik	50%	45%	49%

Speerpunt 3: We differentiëren het onderhoudsniveau al naar gelang de functie van de weg of het fietspad binnen het infrastructuurnetwerk

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026	Prognose 2026
Verbeteren van het onderhoudsniveau al naar gelang de functie van de weg binnen het infrastructuurnetwerk			
Het % wegen en fietspaden dat voldoet aan het toebedeelde niveau van onderhoudskwaliteit	Minimaal 90% C	Minimaal 90% C	Minimaal 90% C

Speerpunt 4: We hanteren duurzaamheid als leidend principe voor het beheer en onderhoud van het wegenareaal

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026	Prognose 2026
Vergroten van de biodiversiteit en de ecologische functie van wegbermen			
Het % ecologisch beheerde wegbermen *van het totaal wegbermen dat ecologisch beheerd kan worden (60%), wordt 100% ecologisch beheerd	100%*	100%*	100%*
Vergroten van de circulariteit bij onderhouds- en reconstructiewerkzaamheden			
Het % hergebruikt asfalt ten opzichte van het totaal toegepaste asfalt	50%	47,5%	50%

Exploitatie en investeringen

Exploitatie

In onderstaande tabel is het exploitatieresultaat van de 1e begrotingswijziging van het programma Wegen opgenomen.

Mutaties exploitatie

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Initiële begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Prognose begrotingswijziging	Mutaties
Saldo van baten en lasten voor bestemming	19,6	19,7	20,7	1,1
Lasten	32,0	32,1	33,0	0,9
04.10 Verkeersveiligheid	6,3	6,7	7,6	0,9
04.20 Bereikbaarheid	25,7	25,4	25,4	0,0
Baten	-12,4	-12,4	-12,2	0,2
04.10 Verkeersveiligheid	-0,4	-0,4	-0,5	-0,1
04.20 Bereikbaarheid	-12,0	-12,0	-11,8	0,3
Reserve mutaties	-1,4	-1,5	-1,5	0,0
Toevoeging aan reserves	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking aan reserves	-1,4	-1,5	-1,5	0,0
	-1,4	-1,5	-1,5	0,0
Saldo van baten en lasten na bestemming	18,1	18,1	19,2	1,1

De wijzigingen in de exploitatiekosten voor het programma Wegen resulteren in een bijstelling van per saldo € 1,1 miljoen nadelig. De voornaamste oorzaken hiervan zijn:

- Door de natte weersomstandigheden heeft een deel van de geplande werkzaamheden ten behoeve van wegmarkeringen en belijning geen doorgang kunnen vinden. Deze werkzaamheden worden om de verkeersveiligheid te blijven waarborgen in 2026 alsnog uitgevoerd. Hierdoor is voor deze onderhoudsopgave in 2026 meer budget benodigd dan begroot (nadeel € 0,2 miljoen).
- De voorbereidings- en onderzoekskosten voor de aanpak van de IJsselmondse Randweg fase 2 zijn in de exploitatie verwerkt. Deze kosten waren bij het opstellen van de begroting nog niet meegenomen (nadeel € 0,3 miljoen).
- Door de hevige sneeuwval en gladheid begin januari 2026 was er aanzienlijk extra budget nodig voor het uitvoeren van strooiwerkzaamheden (nadeel € 0,4 miljoen).

- Jaarlijks wordt de bijdrage WHW-gelden geïndexeerd aan de hand van het groeipercentage zoals opgenomen in de septembercirculaire. Op basis van de septembercirculaire 2025 is de bijdrage voor 2026 bijgesteld (nadeel € 0,3 miljoen). De definitieve indexatie volgt in september 2026 en wordt verwerkt in de 2e begrotingswijziging.
- De kapitaallasten zijn geactualiseerd op basis van de boekwaarde op 1 januari 2026 en vallen circa € 0,4 miljoen hoger uit. Dit is onder meer het gevolg van de eerdere oplevering van een aantal projecten, waaronder HW_aanpak Buitenom fase 1 en HW_Trajectaanpak Middelsluisdijk in Numansdorp (nadeel € 0,4 miljoen).
- Ter dekking van de kosten voor het inhuren van personeel voor de wegentransitie wordt budget overgeheveld naar het programma Bestuur en Organisatie (voordeel € 0,5 miljoen).

Investerings

In onderstaande tabel zijn de mutaties in de investeringen van het programma Wegen opgenomen. Een nadere toelichting hierop is opgenomen de [bijlage investeringen](#) bij het onderdeel bijstellingen.

(bedragen x € 1 mln.)

Status	Krediet (Bruto)	Krediet (Bijdragen)	Krediet (Netto)
NIEUW	0,0	0,0	0,0
POTENTIEEL	1,7	-1,4	0,4
GEPLAND	0,1	0,0	0,1
LOPEND	2,8	-2,1	0,8
Totaal bijstellingen	4,7	-3,4	1,3

Programmabrede risicokrediet

In de periode tussen de meetmomenten van de jaarrekening 2025 en de 1e begrotingswijziging 2026 (15 maart 2026) heeft geen benutting plaatsgevonden. Bij het vrijmaken van de projectinvesteringen vanuit de vervangingsinvesteringen 2026 is een afdracht van € 0,9 miljoen gedaan aan het programmabrede risicokrediet. Op dit moment is het huidige risicokrediet voldoende om het actuele risicoprofiel van het programma te kunnen dekken.

Verloopoverzicht Programmabrede risicokrediet

(bedragen x 1 mln.)

Programma	Beginstand	Toegevoegd	Benut	Extra toevoeging	Huidig krediet
Wegen	1,8	0,9	0,0	0,0	2,7

Realisatiegraad

Grafiek realisatiegraad

(bedragen x 1 mln.)

Verwachte realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting

169%

Verwachte realisatiegraad t.o.v. gewijzigde begroting

106%

De geprognostiseerde realisatiegraad voor dit jaar komt uit op 169% ten opzichte van de oorspronkelijke begroting (+ € 10,5 miljoen) en op 106% ten opzichte van de bijgestelde begroting (+ € 1,5 miljoen). Het verschil ten opzichte van de oorspronkelijke begroting wordt voor een deel veroorzaakt door een efficiëntere organisatie van het werk. De voorbereidende werkzaamheden zijn het afgelopen jaar al voor een groot deel uitgevoerd waardoor de

fysieke werkzaamheden naar verwachting ook dit jaar uitgevoerd kunnen worden (+ € 7 miljoen). Dit heeft een verhogend effect op de kapitaallasten van 2027.

Voor de fietsverbinding tussen Rockanje en Oostvoorne (trajectaanpak Oostvoorne) vanuit de Metropoolregio Rotterdam – Den Haag is een subsidie van ca. € 1,5 miljoen ontvangen en voor de trajectaanpak Buitenom fase 2 een subsidie van ca. € 0,5 miljoen vanuit de regeling specifieke uitkering stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2025-2030 van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Door de toekenning van deze subsidies dalen de netto kosten voor de vervangingsinvesteringen 2026. Met deze 1e begrotingswijziging 2026 wordt voorgesteld dit verschil in te zetten voor groot onderhoud van de Lange Eendragtsweg in de Hoeksche Waard. Hierdoor kunnen voor dezelfde netto kosten meer wegvakken worden uitgevoerd. Dit extra wegvak zorgt voor een toename van de realisatiegraad ten opzichte van de bijgestelde begroting (+ € 2 miljoen).

Binnen het programma zijn er nog een aantal verschuivingen opgetreden door werkzaamheden die in 2025 niet meer konden worden afgerond en doorgeschoven zijn naar dit jaar (vervanging bewegwijzingsborden, trajectaanpak Oudelandsedijk Dirksland). Ook zien we dat de werkzaamheden voor de vervanging van de beschoeiing in het Oudeland van Strijen zullen doorschuiven naar 2027 in verband met een langlopend vergunningtraject en beperkte uitvoeringsperiode. Daarnaast zijn door een herprioritering als gevolg van een grotere mate van complexiteit van de totale opgave van alle programma's een aantal verschuivingen opgetreden. Zo zal de aanleg van fietspad Reedijk worden gecombineerd met de vervangingsopgave van de Reedijk en is de planuitwerkingsfase van de IJsselmondse Randweg vertraagd. Tevens komen de kosten voor deze fase ten laste van de exploitatie, waardoor het krediet later vrijgevraagd zal worden. Samen zorgt dit voor een vermindering van de uitgaven voor dit jaar (- € 0,5 miljoen).

Bestuur en Organisatie

Het programma Bestuur en Organisatie heeft betrekking op zowel de bestuurlijke als ambtelijke organisatie van het waterschap. Bestuurlijk leggen we de focus op het versterken van de structurele dialoog met onze stakeholders, het creëren van waterbewustzijn en het versterken van de rol van het waterschap als waterautoriteit. Ambtelijk ligt de focus op het versterken van de informatiepositie. Wereldwijd wordt informatie gezien als moderne productiefactor, naast geld, middelen en capaciteit. Besluiten baseren we op informatie vanuit diverse bronnen, zowel van binnen als buiten het waterschap.

Om de doelstellingen van ons waterschap te realiseren, is het nodig om randvoorwaarden in te vullen voor zaken als integrale dienstverlening, personeelsbeleid en -beheer, organisatieontwikkeling, educatie, informatiemanagement, privacy en veiligheid. Het invullen van deze randvoorwaarden wordt organisatiebreed gefaciliteerd en gecoördineerd vanuit het programma Bestuur en Organisatie. Dit programma toetst ook de geplande en lopende activiteiten van ons waterschap. Het gaat hierbij om activiteiten op het gebied van communicatie en vergunningverlening, toezicht en handhaving. Maar ook om activiteiten op het gebied van veiligheid, calamiteitenorganisatie, erfgoed, educatie, buitenlandbeleid, huisvesting, juridische zaken, personeel, financiën, datamanagement, ICT en facilitaire ondersteuning.

Wat willen we bereiken & wat gaan we daarvoor doen

Het programma Bestuur en Organisatie heeft betrekking op zowel de bestuurlijke als ambtelijke organisatie van het waterschap. Bestuurlijk wordt de focus gelegd op het versterken van de structurele dialoog met onze stakeholders, het creëren van waterbewustzijn en het versterken van de rol van het waterschap als Waterautoriteit. Ambtelijk ligt de focus op het versterken van de informatiepositie, aangezien wereldwijd informatie wordt gezien als moderne productiefactor, naast geld, middelen en capaciteit. Besluiten worden gebaseerd op informatie vanuit diverse bronnen, zowel van binnen als buiten het waterschap.

Toelichting
<p>Organisatieontwikkeling</p> <p>Onze ambitie om van Hollandse Delta de eerste klimaat robuuste delta ter wereld te maken in 2050 lijkt misschien nog ver weg, maar we moeten echt vandaag en morgen grote stappen zetten om te worden wie we willen, en misschien al wel moeten zijn. Onze organisatie ontwikkelt zich dan ook voortdurend. Het hoge tempo van verandering in onze omgeving dwingt ons daartoe. Tegelijkertijd constateren we dat onze uitdagingen steeds groter en complexer worden. Naast een stijgend investeringsvolume als gevolg van onze vernieuwingsopgave en wijzigende wetgeving moeten we rekeninghouden met nieuwe grote opgaven, die verder reiken dan alleen ons waterschap. Klimaatverandering, druk op de leefomgeving, toenemende digitalisering en toenemende aandacht voor duurzaamheid zijn zomaar enkele opgaven en veranderingen die het werk van ons waterschap relevanter maken dan ooit, en gelijktijdig nieuwe eisen aan ons stelt. Deze ontwikkelingen stellen ons voor een stevige uitdaging. Een uitdaging die eisen stelt aan onze wijze van organiseren en sturen, maar ook aan onze vaardigheden en manier van (samen)werken binnen maar ook buiten onze organisatie.</p>
<p>Dijkbewaking</p> <p>De dijkbewakingsorganisatie wordt als beheersmaatregel ingezet door de crisisorganisatie wanneer deze is opgeschaald bij extreme weersomstandigheden. De optimalisatie van de dijkbewakingsorganisatie is gekoppeld aan de uitgangspunten van het 'calamiteitenbestrijdingsplan Waterveiligheid'. Hierbij is gekeken wat er als beheersmaatregel nodig is vanuit het perspectief van waterveiligheid en de staat van de dijken. Ook in 2026 wordt hard gewerkt aan verdere doorontwikkeling van de dijkbewakingsorganisatie. Er wordt nogmaals een opleidingsweek georganiseerd zoals dat ook in 2024 en 2025 is gedaan. Er wordt gewerkt aan samenvoegingen van dijkposten waar dat kan en efficiënt is. Op het gebied van huisvesting van de dijkposten wordt zoveel als mogelijk naar eigen locaties gekeken. Daarbij geldt dat we indien dat nodig is kijken naar andere locaties waarbij locaties van een crisispartner of medeoverheid de voorkeur verdienen.</p> <p>Eind 2024 zijn we gestart met het aanbieden van een maandelijkse opleiding voor dijkwacht voor al onze medewerkers. Net zoals in 2025 wordt dit in 2026 maandelijks georganiseerd.</p>
<p>Huisvesting</p> <p>In 2026 ligt de focus op de verdere uitwerking en uitvoering van de huisvestingsplannen en investeringen voor steunpunt De Klomp (Voorne-Putten) en steunpunt Oude-Tonge (Goeree-Overflakkee). De grondaankoop voor De Klomp is afgerond. Besluitvorming over de investeringsvoorstellen wordt in 2026 voorzien.</p> <p>De verduurzaming van steunpunt Strijen wordt voortgezet. De vergunningsprocedure is in gang gezet en de uitvoering wordt gefaseerd voorbereid.</p>

<p>Toelichting</p> <p>Voor RWZI Zwijndrecht is aanvullende ruimte benodigd voor de zuiveringsprocessen. Inpandige oplossingen zijn als suboptimaal beoordeeld. Realisatie van een aanbouw (€ 0,4 miljoen) wordt als meest doelmatig gezien. De doorlooptijd is langer dan voorzien. Inzichten uit deze pilot worden benut voor andere locaties, waarbij gelijktijdige uitvoering wordt verkend.</p> <p>In 2026 wordt ingezet op het realiseren van een nieuwe hoofdverdeelkast (HVK) op Het Schap. Deze vormt een randvoorwaarde voor het aansluiten van de zonnepanelen en maakt tevens de realisatie van laadvoorzieningen mogelijk. De uitvoering van deze trajecten vindt in samenhang plaats. Daarnaast wordt gestart met een 'vlekkenplan' voor het hoofdkantoor, gericht op herijking van werkplekinrichting en ruimtegebruik in het kader van de organisatieontwikkeling.</p>
<p>Erfgoed</p> <p>Voor het in beeld brengen van het watererfgoed zijn de eerste stappen gezet. Hierbij kan er al gebruik gemaakt worden van bestaande inventarisaties, alleen is er een actualisatieslag nodig. De concept-beslisboom voor het categoriseren van watererfgoed is gereed. De uitgangspunten voor het ondersteunen van erfgoedinitiatieven zijn in het eind vorig jaar vastgestelde beleidskader al meegenomen. Deze bieden vooralsnog voldoende houvast voor het beoordelen van initiatieven. In de tweede helft van het jaar zal de focus naast verdere inventarisatie van het erfgoed ook liggen op het opbouwen van netwerk in de regio rondom het thema erfgoed, zodat we beter in verbinding komen te staan met gemeenten, provincie en andere partijen.</p>
<p>Externe oriëntatie, stakeholdermanagement en public affairs</p> <p>We sluiten aan bij ontwikkelingen in de regio's. We hebben aandacht voor de nieuwe gemeentebesturen, de agrarische sector en de maatschappelijke opgaven. Waar nodig leveren we input en zorgen we dat bestuurders goed zijn meegenomen.</p> <p>We volgen de actualiteit rond de Kaderrichtlijn Water (KRW) en leveren waar mogelijk gerichte input. Voor zoetwater en verzilting trekken we samen op met andere waterschappen en partners. In gesprekken en werkbezoeken benadrukken we het belang van onze regio en het Brielse Meer.</p> <p>Voor PFAS nemen we deel aan het interne kernteam en werken we mee aan de strategie voor public affairs.</p> <p>We denken mee in de uitwerking van het WBP, met aandacht voor de omgeving en maatschappelijke opgaven. Ook versterken we de bestuurlijke overleggen. De voorbereidingen voor het waterseminar zijn gestart.</p>
<p>Educatie</p> <p>Het eerste kwartaal bestaat grotendeels uit voorbereidingen en overleggen, aangezien de meeste activiteiten plaatsvinden in het tweede of derde kwartaal.</p> <p>We zijn doorlopend in gesprek met onze vaste partners zoals onderwijsinstellingen en gemeenten, om samen zaken af te stemmen en nieuwe kansen te verkennen. Met een van onze belangrijke onderwijspartners Yuverta (vmbo/mbo) werken we in 2026 toe naar een nieuwe samenwerkingsovereenkomst, zodat onderwijs en werkveld nog beter op elkaar aansluiten. In januari ontvingen we hun studenten van de groenblauwe opleidingen voor een excursie langs onder meer het circulair depot, de waterschapsregiekamer en de crisisruimte. Zulke veldbezoeken zijn waardevol voor beide partijen en zetten we komend jaar vaker in.</p> <p>Ook met middelbare scholen houden we contact over praktijkgerichte projecten (zoals Technasiumopdrachten). Voor basisscholen hebben we met onze partners van Alliantie Waterkracht een succesvolle eerste editie van de Water Race georganiseerd. Vanuit ons docentenprogramma bereiden we enkele inspiratiesessies voor, onder meer over meerlaagse veiligheid en klimaatadaptatie in stedelijk gebied.</p>

<p>Toelichting</p> <p>Zoals elk jaar zijn de voorbereidingen gestart voor het jeugdprogramma De Redders van Dordt in mei en juni 2026. Tot slot dragen we bij aan de werkgroepen van de Landelijke Educatiestrategie om wensen, aanbod en koppelkansen in kaart te brengen en te benutten.</p>
<p>Waterbewustzijn</p> <p>In het eerste kwartaal van 2026 zijn we gestart met het uitwerken van een Jongerenpanel. Daarnaast sluiten we aan bij de landelijke Leven met Water Week, zodat onze regionale activiteiten onderdeel worden van een bredere landelijke aanpak.</p> <p>Verder lopen de voorbereidingen voor de Open Dag in mei, het Festival Voor de Vloed in september en andere publieksactiviteiten die later dit jaar plaatsvinden. Tot slot zijn we aangesloten bij de campagnes van zowel de landelijke waterschappen als de bredere watersector en leveren we bijdragen aan de campagnes die de komende periode worden uitgerold.</p>
<p>Buitenlandbeleid</p> <p>Het door de VV op 23 maart 2022 vastgestelde buitenlandbeleid 2022-2027 is conform vormgegeven en ingevuld. Ethiopië en Zuid-Afrika zijn daarbij als de WSHD focusgebieden aangewezen. Vormgeving en invulling vindt daarnaast plaats vanuit de ambtelijke themagroep Internationaal, die vanaf begin 2025 onder WCIWIS en de CCIWIS (Commissie Communicatie, Innovatie, Watereducatie, Internationaal en Strategie) is gepositioneerd. In dec commissie neemt de verantwoordelijk heemraad voor Buitenlandbeleid deel. De CCIWIS is de spil in het bepalen van gezamenlijke standpunten op het gebied van internationaal beleid. Een voorbeeld hiervan is de nieuwe strategische visie van Dutch Water Authorities (DWA) en de doorontwikkeling van het loket van DWA. De commissie is hierin besluitvormend. Daarnaast staat de doorontwikkeling van de bestuurlijke rol in internationale partnerschappen regelmatig op de agenda. De CCIWIS adviseert de vertegenwoordigers van de waterschappen ook in de stuurgroep Blue Deal. De aangewezen WSHD-coördinator buitenland zorgt dat deelname in de juiste (veiligheids)banen worden geleid en dat hierover sinds begin 2024 steeds meer over wordt gecommuniceerd. De relatie/verbinding met Bureau Brussel kan verbeterd worden; enerzijds vanwege capaciteitsgebrek, anderzijds vanwege de onduidelijkheid wat dit nu echt kan opleveren en welke inzet daarvoor nodig is, is daar tot dit moment weinig aandacht aan besteed. Gelet op het verkennen van deelnemen aan Europese subsidieprojecten verdient dit echter wel steeds meer aandacht. Het proces daartoe wordt momenteel verkend.</p>
<p>Dienstverlening en strategische communicatie</p> <p>Dienstverlening</p> <p>We zijn 2026 gestart met de voorbereidingen op het nieuwe cluster Omgeving en Dienstverlening. De eerste verkenning via kennismakingssessies en meekijkmomenten zijn geïnitieerd. Op deze manier leren we elkaars processen beter kennen en kunnen we de serviceprocessen rondom vergunningverlening beter laten aansluiten op onze dienstverlening. Dit draagt bij aan een meer integrale, herkenbare ervaring voor inwoners en organisaties.</p> <p>We hebben daarnaast stappen gezet in de doorontwikkeling van onze website. De zoekfunctie is verbeterd en we hebben nieuwe software geïmplementeerd die de toegankelijkheid voor laaggeletterden vergroot. Op het gebied van digitale toegankelijkheid heeft onze website inmiddels status A behaald. Voor de rest van 2026 staan nog verdere optimalisaties gepland om aan de behoeften van verschillende doelgroepen te blijven voldoen. We nemen de organisatie hier uiteraard in mee door via het geven van bewustwordingstrainingen rondom digitale toegankelijkheid.</p> <p>Eind 2025 hebben we een onderzoek naar de behoefte rondom dienstverlening in werking gezet. Het onderzoek bestaat uit een algemeen deel voor alle inwoners en een verdiepend onderdeel specifiek voor agrariërs. Hiermee krijgen we zowel een breed beeld van de klantbeleving als sectorgerichte</p>

Toelichting

inzichten. De resultaten worden eind Q1 opgeleverd en vormen een belangrijke basis voor het door ontwikkelen van onze serviceprocessen en het verbeteren van de klantgerichte communicatie.

De betere integratie van de informatiestromen van het Klant Contact Centrum richting de Waterschapregiekamer (WRK) is gerealiseerd. De data van meldingen openbare ruimte worden inmiddels actief door de WRK gebruikt, waardoor we sneller inzicht hebben in actuele situaties in het beheergebied en scherper kunnen schakelen bij incidenten of knelpunten.

Strategische communicatie

In het eerste kwartaal werkten we aan het verstevigen van onze positionering en onze zichtbaarheid via onze eigen kanalen én via betaalde campagnes. Zo startte in maart de Watervangercampagne, die we samen met de Unie hebben voorbereid. Deze campagne koppelen we aan de promotie van onze groene subsidieregeling en zo bevorderen we wateractief gedrag bij onze inwoners. Samen met de afdeling Beleid is ook in de eerste maanden van 2026 het onderzoek naar waterbewustzijn afgerond. Conform de begroting, waarin we aangaven in 2026 aanvullende onderzoeken en nieuwe onderzoeksvormen in te gaan zetten om onze inzichten verder te verdiepen, zijn we in het eerste kwartaal gestart met de aanbesteding hiervoor.

Onze communicatieaanpak versterken we dit jaar met een aangescherpte en datagedreven contentstrategie, gericht op specifieke doelgroepen en ondersteund door hoogwaardige middelen zoals video's, infographics en animaties. Ook ontsluiten we nieuwe communicatiekanalen, waaronder Bluesky, YouTube Shorts en een tweede digitale nieuwsbrief voor inwoners, aanvullend op de bestaande editie voor agrariërs.

Daarnaast werken we aan de professionalisering van onze evenementen, waaronder het waterseminar en de open dag. In maart vond bovendien een landelijk VTH-congres plaats, georganiseerd in samenwerking met de afdeling VTH en waterschap Delfland. We nemen deel aan nieuwe activiteiten om een bredere doelgroep te bereiken, zoals Kom in de Kas. In juni organiseren we een extra bestuurlijk evenement, naast het jaarlijkse waterseminar in november waarvoor de voorbereidingen al lopen.

Met het oog op de verkiezingen van 2027 is 2026 een belangrijk voorbereidend jaar. We zijn in maart gestart met de eerste cursus 'Wordt actief voor het waterschap', waarvan in het eerste halfjaar drie edities plaatsvinden. Ook zijn we in Unieverband gestart met de voorbereidingen van de opkomstcampagne, met bijzondere aandacht voor jongeren en inwoners met een lagere sociaal-economische positie.

Tot slot zetten we doorlopend in op het creëren van draagvlak voor de jaarlijkse tariefsverhoging, met heldere en tijdige communicatie die begrip en steun onder inwoners versterkt, bijvoorbeeld met het Publieksjaarverslag 2025, waar de voorbereidingen al voor gestart zijn.

Veiligheid

In juni 2024 heeft WSHD trede 3 op de Safety Culture Ladder (SCL) behaald. Op 19 november 2024 heeft D&H besloten om in te zetten op het verder doorleven en borgen van deze trede. Het behouden en versterken van een positieve veiligheidscultuur en veiligheidsbewustzijn vraagt continue aandacht, zowel op het gebied van mens- als objectveiligheid. In dat kader zijn diverse activiteiten uitgevoerd, waaronder een uitgebreid bewustwordingsprogramma met initiatieven zoals de Week van de Veiligheid en de Dag met de Aannemer. Deze activiteiten dragen bij aan het vergroten van betrokkenheid en eigenaarschap rondom veiligheid binnen de organisatie en in de samenwerking met externe partijen.

Organisatorisch is in 2025 het team Facilitaire Zaken en Veiligheid gevormd. Het veiligheidsonderdeel van dit team bereidt zich voor op de voorgenomen reorganisatie, waarbij het wordt ondergebracht binnen het team Crisis en Veiligheid. Met het oog op de lange termijn is een

<p>Toelichting</p> <p>governance-document opgesteld, waarin doelstellingen zijn geformuleerd voor 2030 en 2035. Naast deze strategische koers dragen periodieke audits, zoals de SCL-audit, bij aan het blijven toetsen, leren en continu verbeteren van de veiligheidscultuur binnen de organisatie. Daarnaast onderzoeken we de impact en implementeren we zoveel mogelijk nieuwe wetgeving met betrekking tot veiligheid zoals de NIS2 en de Wet Weerbaarheid Kritieke Entiteiten (WWKE).</p>
<p>Vergunningverlening, Handhaving & Toezicht</p> <p>Er is per 1 januari 2026 nieuwe belastingwetgeving in werking getreden. De voorbereidingen op deze wijziging zijn in lijn met de eerdere planning verlopen en de implementatie binnen de organisatie is inmiddels goed op gang gekomen. Ter ondersteuning hiervan is een nieuwe medewerker voor de heffingen aangetrokken. Daarnaast bevinden de gesprekken voor een tweede nieuwe medewerker zich in de afrondende fase, waardoor de benodigde capaciteit naar verwachting op korte termijn volledig beschikbaar zal zijn. Voor de uitvoering van de grondwatertaken is daarnaast een vacature voor een senior handhaver opengesteld, waarmee verdere versterking van dit taakveld wordt voorzien.</p> <p>Het programma met erf-coaches wordt in 2026 gecontinueerd, waarbij de focus blijft liggen op het verminderen van lozingen van gewasbeschermingsmiddelen. Ook de inhuur voor het agrarisch toezicht wordt in dit jaar voortgezet, zodat het bestaande toezicht niveau gehandhaafd kan blijven en waar nodig verder kan worden geïntensiveerd.</p> <p>De flexibele schil bij vergunningverlening is na de vernieuwde aanbesteding begin dit jaar weer operationeel. Hierdoor kunnen de eerder ontstane achterstanden in het afgeven van besluiten worden ingelopen. De verwachting is dat hiermee de reguliere doorlooptijden structureel geborgd kunnen blijven. In verband met een afname van het aantal legeswaardige vergunningaanvragen blijven de inkomsten achter bij de oorspronkelijke raming. In de 1e begrotingswijziging 2026 is de prognose hierop aangepast, zodat de financiële verwachting beter aansluit bij de actuele situatie.</p>
<p>Crisisbeheersing</p> <p>In de programmabegroting 2026 is er geen rekening gehouden met eventuele mitigerende maatregelen die op basis van de risicoanalyse direct getroffen moeten worden. We moeten in gesprek met onze netwerk- en crisispartners om gezamenlijk aan weerbaarheid te werken. Voor WSHD is het van belang dat er een weerbaarheidsstrategie wordt opgesteld.</p>

Exploitatie en investeringen

Exploitatie

In onderstaande tabel is het exploitatieresultaat van de 1e begrotingswijziging van het programma Bestuur en Organisatie opgenomen.

Mutaties exploitatie

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Initiële begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Prognose begrotingswijziging	Mutaties
Saldo van baten en lasten voor bestemming	29,9	29,9	31,4	1,5
Lasten	33,6	35,1	35,9	0,8
07.10 Bestuur	19,1	19,1	18,7	-0,3
07.20 Externe Communicatie	2,7	2,7	2,7	0,0
07.30 Regulering	10,5	10,5	10,5	0,0
07.40 Calamiteitenorganisatie	1,3	1,3	1,4	0,1
07.90 Bedrijfsvoering	0,0	1,5	2,6	1,1
Baten	-3,7	-5,2	-4,5	0,7
07.10 Bestuur	-2,2	-2,2	-2,4	-0,2
07.20 Externe Communicatie	-0,2	-0,2	-0,2	0,0
07.30 Regulering	-1,2	-1,2	-1,0	0,2
07.40 Calamiteitenorganisatie	-0,1	-0,1	-0,1	0,0
07.90 Bedrijfsvoering	0,0	-1,5	-0,8	0,7
Reserve mutaties	-0,1	-0,1	-0,8	-0,7
Toevoeging aan reserves	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking aan reserves	-0,1	-0,1	-0,8	-0,7
	-0,1	-0,1	-0,8	-0,7
Saldo van baten en lasten na bestemming	29,9	29,9	30,6	0,8

De wijzigingen in de exploitatiekosten voor het programma Bestuur en Organisatie resulteren in een bijstelling van per saldo € 0,8 miljoen nadelig. De voornaamste oorzaken hiervan zijn:

- Voor de investeringen 'Vervangingsinvesteringen wegen 2026' voor de regio's oost en west, en 'Trajectaanpak Rockanje-Oostvoorne fase 2' is de urenraming bijgesteld. Ingeschat wordt dat er 4.200 te activeren uren worden verantwoord op deze projecten. Dit is aanzienlijk minder dan in de Programmabegroting 2026 is opgenomen. De financiële negatieve gevolgen van de minder te activeren uren zijn ingeschat op € 0,7 miljoen. Het college stelt de Verenigde Vergadering voor het tekort te dekken uit de tariefegalisatiereserve Wegen (nadeel € 0,7 miljoen en € 0,7 miljoen extra onttrekking reserves).
- Voor inzet van personeel voor het onderzoek naar de Wegentransitie wordt kostenneutraal budget overgeheveld van het programma Wegen naar het programma Bestuur en Organisatie. Daarnaast wordt € 0,1 miljoen beschikbaar gesteld voor inhuur voor huisvestingsproject De Klomp (nadeel € 0,6 miljoen op het programma Bestuur en Organisatie).
- Hogere contributies aan de Unie van Waterschappen, de Stowa en bijdrage aan Risk Factory (nadeel € 0,2 miljoen).
- Hogere juridische advieskosten door toename van complexe zaken (nadeel € 0,2 miljoen).
- Extra kosten voor het onderhoud aan het pand in Ridderkerk (lift en leidingenwerk) (nadeel € 0,3 miljoen).
- Lagere kosten van de ontwikkeling Assetmanagement en Kabels en Leidingen. Mede gezien de energie en tijd die benodigd is voor organisatieontwikkeling is de verwachting dat hiervan geen gebruik gemaakt zal worden (voordeel € 0,2 miljoen).
- Van de gemeente Zwijndrecht wordt een schadeloosstelling ontvangen voor de sloop van de dijkpost Walburg (voordeel € 0,2 miljoen).
- Daling van het aantal vergunningen waarvoor leges worden opgelegd (nadeel € 0,2 miljoen).
- Bijstelling van de kosten van vervanging van Maximo door MAS8. De begroting was gebaseerd op inzichten van voor de aanbesteding. De verwachting was dat het licentiebedrag significant hoger zou zijn dan het oude model. De kosten zijn significant lager gebleken. Ook was uitgegaan van een SAAS-oplossing, maar het is een PAAS-oplossing geworden (voordeel € 0,2 miljoen).

De reservering van € 1,1 miljoen voor het versterken van de projectbeheersing, weerbaarheid en uitvoeringskracht is conform de aangenomen motie Red de DPRA subsidie (- € 0,3 miljoen), gecorrigeerd naar € 0,8 miljoen. De organisatie heeft de afgelopen periode verschillende initiatieven geïnventariseerd die mogelijk kansrijk zijn t.a.v. deze doelstellingen. In de komende periode zullen enkele van deze initiatieven al worden besproken met het college, waarna ze verder zullen worden uitgewerkt en/of op haalbaarheid worden onderzocht. Bij de P&C-producten zal aan de VV worden verantwoord voor welk initiatief het budget is ingezet.

Investerings

In onderstaande tabel zijn de mutaties in de investeringen van het programma Bestuur en Organisatie opgenomen. Een nadere toelichting hierop is opgenomen de [bijlage investeringen](#) bij het onderdeel bijstellingen.

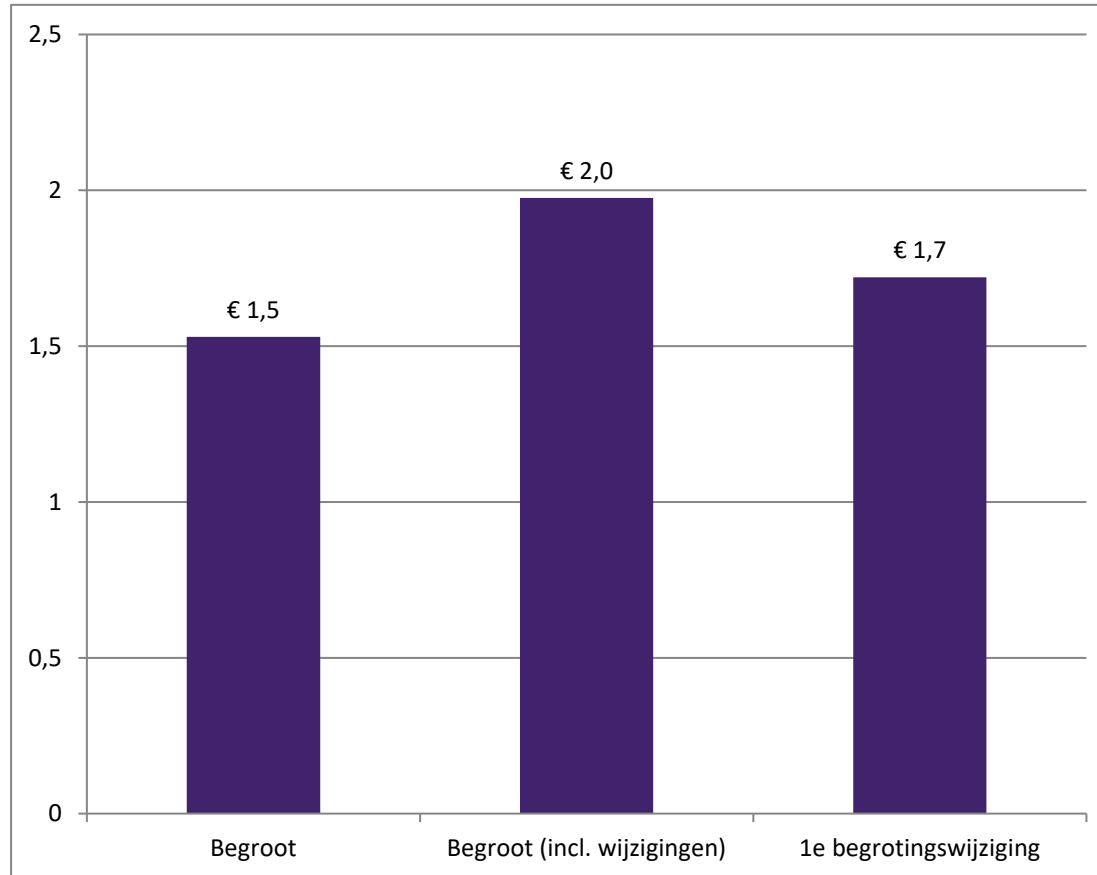
(bedragen x € 1 mln.)

Status	Krediet (Bruto)	Krediet (Bijdragen)	Krediet (Netto)
NIEUW	0,0	0,0	0,0
POTENTIEEL	-0,2	0,0	-0,2
GEPLAND	0,0	0,0	0,0
LOPEND	0,0	0,0	0,0
Totaal bijstellingen	-0,2	0,0	-0,2

Realisatiegraad

Grafiek realisatiegraad

(bedragen x 1 mln.)

Verwachte realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting
112%

Verwachte realisatiegraad t.o.v. gewijzigde begroting
87%

Ten opzichte van de begroting na wijziging is er sprake van (kleine) bijstelling van de jaarschijven van diverse investeringen. Daarnaast is de investering 'WSDH_Vervangen ICT middelen 2026' komen te vervallen.

Algemene dekkingsmiddelen

Exploitatie

Mutaties exploitatie

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Initiële begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Prognose begrotingswijziging	Mutaties
Saldo van baten en lasten voor bestemming	-241,0	-241,6	-243,2	-1,6
Lasten	8,0	8,0	9,4	1,4
08.10 Onvoorzien	0,3	0,3	0,3	0,0
08.20 Algemene lasten en baten	6,4	6,4	7,8	1,4
08.30 Belastingopbrengst	0,0	0,0	0,0	0,0
08.50 Separate afvalwaterstromen	1,4	1,4	1,4	0,0
Baten	-249,1	-249,6	-252,6	-3,0
08.10 Onvoorzien	0,0	0,0	0,0	0,0
08.20 Algemene lasten en baten	-1,6	-1,6	-3,7	-2,1
08.30 Belastingopbrengst	-246,0	-246,6	-246,6	0,0
08.50 Separate afvalwaterstromen	-1,4	-1,4	-2,3	-0,9
Reserve mutaties	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging aan reserves	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,0	0,0	0,0	0,0
Ottrekking aan reserves	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo van baten en lasten na bestemming	-241,0	-241,6	-243,2	-1,6

Het saldo van baten en lasten na bestemming voor het programma Dekkingsmiddelen prognosticeren we voor 2026 op € 243,2 miljoen. Dit is € 1,6 miljoen meer dan in de gewijzigde Programmabegroting 2026. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- De verwachte baten voor de separate afvalwaterstromen zijn naar boven bijgesteld met € 0,9 miljoen doordat HVC later gaat voorzuiveren dan eerder gepland.
- De verantwoording van de opbrengst invorderingskosten (ontvangen vergoedingen uit het invorderingstraject) bij SVHW is medio 2025 anders verantwoord, de baten en lasten zijn gesplitst. Dit was nog niet bekend bij het samenstellen van de begroting 2026. De splitsing is budgettair

neutraal en leidt enerzijds aan de batenkant tot een opbrengst van € 1,6 miljoen en anderzijds aan de lastenkant tot een nadeel van € 1,6 miljoen. Daarnaast is er een voordeel van € 0,7 miljoen als gevolg van bijstelling van de deelnemersbijdrage op grond van de 1e begrotingswijziging 2026 van SVHW.

- De rentelasten zijn bijgesteld als gevolg van de eind 2025 aangetrokken leningen. Tegelijkertijd zijn de rentebaten toegenomen, waardoor het per saldo nagenoeg neutraal uitvalt.

Paragrafen

Uiteenzetting van de financiële positie

Op grond van de verslaggevingsvoorschriften bevat deze paragraaf de volgende onderwerpen:

- Weerstandvermogen en risicobeheersing
- Reserves
- Voorzieningen
- Kengetallen

De in dit hoofdstuk beschreven onderwerpen hebben betrekking op de financiële positie van het waterschap. Op 19 februari 2025 heeft de Verenigde Vergadering (iBabs 1275) het afwegingskader 'Gezonde financiën WSHD 2025' vastgesteld. Dit kader heeft als doel om de solide financiële positie van het waterschap ook op de lange termijn te waarborgen. De ontwikkeling van de financiële indicatoren beoordelen we in het licht van de streefwaarden en normen zoals afgesproken in het afwegingskader.

Weerstandvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen is een maatstaf voor de mate waarin een waterschap in staat is om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen.

Waterschappen zijn wettelijk verplicht om de risico's die ze lopen in kaart te brengen en beleid te ontwikkelen om deze risico's af te dekken. Een deel van de risico's wordt afgedekt door afgesloten verzekeringen of gevormde voorzieningen.

Ten opzichte van de jaarstukken 2025 hebben er twee mutaties in de risico's plaatsgevonden. Dit betreft twee nieuwe risico's, zie onderstaande tabel.

Risico's Bestuur en Organisatie

(bedragen x €1.000)

Toelichting	Status risico	Kans	Financieel gevolg
Geopolitieke spanningen			
De huidige geopolitieke spanningen zorgen voor aanzienlijke onzekerheid op mondiaal economisch en veiligheidsgebied. Naast de oorlog in Oekraïne speelt nu ook het conflict in het Midden-Oosten. Het blijft lastig in te schatten hoe deze oorlogen zich ontwikkelen. Deze conflicten (kunnen) leiden tot stijgende energieprijzen, tekorten aan materialen en grondstoffen, hogere transportkosten en andere economische effecten. Inmiddels vinden er naar aanleiding van de recente ontwikkelingen in het Midden-Oosten gesprekken plaats met aannemers over kostenstijgingen en beschikbaarheid. De omvang en impact van dit risico voor WSHD op korte en langere termijn zijn zowel voor de exploitatie als de investeringsopgave redelijk onvoorspelbaar.	Nieuw	P.M.	0,0
Zorgvuldig opdrachtgeverschap			
WSHD geeft over alle programma's ongeveer 700 graafopdrachten per jaar aan opdrachtnemers. Met de aankomende verandering in de wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten en netwerken (WIBON) wordt zorgvuldig opdrachtgeverschap onderdeel van de wet. Onder zorgvuldig opdrachtgeverschap valt het opstellen van een risicobeoordeling en het treffen van beheersmaatregelen. Als wij zorgvuldig opdrachtgeverschap onvoldoende hebben toegepast en er hierdoor graafschade ontstaat, zou het bevoegd gezag ons	Nieuw	5%	0,2

Toelichting	Status risico	Kans	Financieel gevolg
een boete op kunnen leggen. Wij worden dan (deels) aansprakelijk gesteld voor de graafschade.			

Reserves

Deze paragraaf geeft een overzicht van de algemene reserves, tariefegalisatiereserves en bestemmingsreserve. De basis voor de toevoeging en onttrekking aan de reserves is het beleid zoals gecommuniceerd in de beleidsnota 'reserves en voorzieningen' vastgesteld door de Verenigde Vergadering, d.d. 17-12-2025 (iBabs 1551).

Onderstaande tabel geeft het verwachte verloop weer van de reserves in 2026. Deze cijfers zijn exclusief het nog te bestemmen saldo van de Jaarrekening 2025.

Verloopoverzicht reserves

(bedragen x €1 mln., prognose stand per 31/12)

Onderdeel	2025	Storting	Onttrekking	Resultaat- bestemming	2026
Algemene reserves	7,4	0,3	-0,5	0,0	7,2
R811001 Algemene reserve Waterveiligheid	1,3	0,0	-0,1	0,0	1,2
Stand 1 januari huidig jaar	1,3	0,0	0,0	0,0	1,3
Begroting huidig jaar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
VV-besluiten tussentijds	0,0	0,0	-0,1	0,0	-0,1
R811002 Algemene reserve Water	1,0	0,1	-0,2	0,0	0,9
Stand 1 januari huidig jaar	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0
Begroting huidig jaar	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1
VV-besluiten tussentijds	0,0	0,0	-0,2	0,0	-0,2
R811003 Algemene reserve Waterketen	4,4	0,2	0,0	0,0	4,5
Stand 1 januari huidig jaar	4,4	0,0	0,0	0,0	4,4
Begroting huidig jaar	0,0	0,2	0,0	0,0	0,1
R811004 Algemene reserve Wegen	0,7	0,0	-0,1	0,0	0,6
Stand 1 januari huidig jaar	0,7	0,0	0,0	0,0	0,7
Begroting huidig jaar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
VV-besluiten tussentijds	0,0	0,0	-0,1	0,0	-0,1
Bestemmingsreserves	24,3	0,0	-6,2	0,0	18,1
R813001 BR maatr. gebiedsrendement stikstofverwi	0,5	0,0	-0,2	0,0	0,3
Stand 1 januari huidig jaar	0,5	0,0	0,0	0,0	0,5
Begroting huidig jaar	0,0	0,0	-0,2	0,0	-0,2
R813006 BR Dijkversterkingen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Onderdeel	2025	Storting	Onttrekking	Resultaat- bestemming	2026
VV-besluiten tussentijds	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
R813010 Budgetoverhevelingen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand 1 januari huidig jaar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
R813014 Bestemmingsres. Baggeren	3,5	0,0	-2,4	0,0	1,1
Stand 1 januari huidig jaar	3,5	0,0	0,0	0,0	3,5
Begroting huidig jaar	0,0	0,0	-2,4	0,0	-2,4
R813015 Best.Res.Grensoverschrijdend afvalwater	0,5	0,0	0,0	0,0	0,5
Stand 1 januari huidig jaar	0,5	0,0	0,0	0,0	0,5
R813019 Best.Res.Persoonsgebonden basisbudget	1,2	0,0	0,0	0,0	1,2
Stand 1 januari huidig jaar	1,2	0,0	0,0	0,0	1,2
R813022 Bestemmingsreserve Afwikkeling CMK	2,8	0,0	0,0	0,0	2,8
Stand 1 januari huidig jaar	2,8	0,0	0,0	0,0	2,8
R813023 Bestemmingsreserve Onderhoud CMK	3,5	0,0	-0,2	0,0	3,3
Stand 1 januari huidig jaar	3,5	0,0	0,0	0,0	3,5
Begroting huidig jaar	0,0	0,0	-0,2	0,0	-0,2
R813024 Bestemmingsreserve Digitalisering	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6
Stand 1 januari huidig jaar	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6
R813025 CMK Monitoring	0,3	0,0	-0,3	0,0	0,0
Stand 1 januari huidig jaar	0,3	0,0	0,0	0,0	0,3
Begroting huidig jaar	0,0	0,0	-0,3	0,0	-0,3
R813026 Bestemmingsreserve Wegen	5,2	0,0	-1,0	0,0	4,2
Stand 1 januari huidig jaar	5,2	0,0	0,0	0,0	5,2
Begroting huidig jaar	0,0	0,0	-1,0	0,0	-1,0
R813028 Best.Res. AC leiding Brielle-Oostvoorne	1,9	0,0	-1,9	0,0	0,0
Stand 1 januari huidig jaar	1,9	0,0	0,0	0,0	1,9
Begroting huidig jaar	0,0	0,0	-1,9	0,0	-1,9
R813032 BR personele capaciteit wegen	0,6	0,0	-0,3	0,0	0,3
Stand 1 januari huidig jaar	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6
Begroting huidig jaar	0,0	0,0	-0,3	0,0	-0,3
R813034 Best.Res. Belastingopbrengsten	3,2	0,0	0,0	0,0	3,2
Stand 1 januari huidig jaar	3,2	0,0	0,0	0,0	3,2
R813035 Bestemmingsreserve transitie wegen	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6

Onderdeel	2025	Storting	Onttrekking	Resultaat- bestemming	2026
Stand 1 januari huidig jaar	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6
Egalisatiereserves	26,8	0,0	-3,1	0,0	23,7
R812001 Reserve Tariefegalisatie Watersysteemhef	8,6	0,0	-1,7	0,0	6,9
Stand 1 januari huidig jaar	8,6	0,0	0,0	0,0	8,6
Begroting huidig jaar	0,0	0,0	-1,7	0,0	-1,7
R812002 Reserve Tariefegalisatie Zuiveringsheff.	15,3	0,0	-0,6	0,0	14,7
Stand 1 januari huidig jaar	15,3	0,0	0,0	0,0	15,3
Begroting huidig jaar	0,0	0,0	-0,6	0,0	-0,6
R812003 Reserve Tariefegalisatie Wegenheffing	3,0	0,0	-0,9	0,0	2,1
Stand 1 januari huidig jaar	3,0	0,0	0,0	0,0	3,0
Begroting huidig jaar	0,0	0,0	-0,2	0,0	-0,2
1e begrotingswijziging	0,0	0,0	-0,7	0,0	-0,7
Totaal reserves	58,5	0,3	-9,8	0,0	49,0

Hierna worden de mutaties ten opzichte van de laatste vastgestelde begrotingswijziging op de reserves toegelicht.

Algemene reserves

Ten opzichte van de programmabegroting 2026 is op basis van het besluit (Verenigde Vergadering d.d. 17 december 2025, iBabs 1665) 'Voortgang implementatie gedragscode soortenbescherming bestendig beheer en onderhoud' € 0,4 miljoen onttrokken uit de algemene reserves van de programma's Voldoende en Schoon Water, Waterveiligheid en Wegen.

Voor de 1e begrotingswijziging 2026 zijn verder geen mutaties te melden.

Bestemmingsreserves

Voor de 1e begrotingswijziging 2026 zijn geen mutaties te melden.

Egalisatiereserves

bedragen x €1 mln.

Omschrijving	Storting	Onttrekking
R812003 Reserve Tariefegalisatie Wegenheffing	0,0	-0,7
Totaal mutaties egalisatiereserves	0,0	-0,7

Reserve Tariefegalisatie Wegenheffing (R812003)

Begin 2025 zijn diverse vervangingsinvesteringen binnen het programma wegen beschikbaar gesteld (o.a. Vervangingsinvesteringen Wegen 2026 oost/west & Trajectaanpak Rockanje-Oostvoorne fase 2). Hierbij is gebleken dat er voor deze projecten minder uren worden gerealiseerd en geactiveerd dan in de Begroting 2026 is opgenomen, dit resulteert in een nadeel van € 0,7 miljoen. Er wordt voorgesteld om € 0,7 miljoen te onttrekken aan de reserve tariefegalisatie Wegenheffing ter dekking van dit tekort.

Voorzieningen

Deze paragraaf geeft een overzicht van de arbeidsgelateerde verplichtingen en overige voorzieningen. De basis voor de toevoeging en onttrekking aan de reserves is het beleid zoals gecommuniceerd in de beleidsnota 'reserves en voorzieningen' vastgesteld door de Verenigde Vergadering, d.d. 17-12-2025 (iBabs 1551).

Onderstaande tabel geeft het verwachte verloop weer van de voorzieningen in 2026.

Verloopoverzicht voorzieningen

(bedragen x €1 mln., prognose stand per 31/12)

Onderdeel	2025	Vermeerderingen	Interne verminderingen	Externe verminderingen	2026
Arbeidsgelateerde verplichtingen	14,6	1,2	0,0	-0,7	15,1
V850001 Voorz.Pens.-,wachtgld,IZR(vm)Pers.&Best.	6,4	0,4	0,0	-0,5	6,2
Stand 1 januari huidig jaar	6,4	0,0	0,0	0,0	6,4
Begroting huidig jaar	0,0	0,4	0,0	-0,5	-0,1
V850003 Vrz. Arbeidsgelateerde verplichtingen	8,2	0,8	0,0	-0,2	8,8
Stand 1 januari huidig jaar	8,2	0,0	0,0	0,0	8,2
Begroting huidig jaar	0,0	0,8	0,0	-0,2	0,6
V850005 Vrz Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand 1 januari huidig jaar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Begroting huidig jaar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1e begrotingswijziging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige voorzieningen	3,8	0,0	0,0	-0,5	3,3
V850004 Vrz Rioolpersleidingen Oudenhorn	0,5	0,0	0,0	-0,5	0,0
Stand 1 januari huidig jaar	0,5	0,0	0,0	0,0	0,5
Begroting huidig jaar	0,0	0,0	0,0	-0,4	-0,4
1e begrotingswijziging	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1
V850006 Vrz Herijking HWBP	3,3	0,0	0,0	0,0	3,3
Stand 1 januari huidig jaar	3,3	0,0	0,0	0,0	3,3
VV-besluiten tussentijds	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal voorzieningen	18,4	1,2	0,0	-1,3	18,4

Een voorziening wordt gevormd indien er voor het waterschap een verplichting of verantwoordelijkheid bestaat om op een bepaalde manier te handelen of presteren jegens een derde. Indien hier een financiële verplichting aan hangt, kan c.q. is het verplicht hiervoor middelen apart te zetten ter hoogte van het ingeschatte benodigde bedrag (onderdeel van het vreemd vermogen).

Hierna worden de mutaties ten opzichte van de laatste vastgestelde begrotingswijziging op de voorzieningen toegelicht.

Arbeidsgerelateerde verplichtingen

bedragen x €1 mln.

Omschrijving	Vermeerderingen	Interne verminderingen	Externe verminderingen
V850005 Vrz Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)	0,0	0,0	0,0
Totaal mutaties arbeidsgerelateerde verplichtingen	0,0	0,0	0,0

Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU) (V850005)

In de cao 2024 is vastgelegd dat werknemers die gedurende 41 jaar werkzaam zijn geweest bij een werkgever aangesloten bij het ABP, en waarvan de laatste 10 jaar in de sector Waterschappen, per 1 januari 2024 in aanmerking komen voor een Regeling Vervroegd Uittreden (RVU). Voorwaarde hierbij is dat deze werknemers zich binnen een termijn van 2 jaar bevinden voorafgaand aan hun AOW-gerechtigde leeftijd.

De post externe verminderingen is bijgesteld op basis van de geactualiseerde beginstand van de voorziening.

Overige voorzieningen

bedragen x €1 mln.

Omschrijving	Vermeerderingen	Interne verminderingen	Externe verminderingen
V850004 Vrz Rioolpersleidingen Oudenhorn	0,0	0,0	-0,1
Totaal overige voorzieningen	0,0	0,0	-0,1

Voorziening rioolpersleiding Oudenhorn (V850004)

Voor de verlegging van 2 rioolpersleidingen bij Oudendoorn zijn diverse onderzoeken uitgevoerd en de ontwerpen uitgewerkt. Een potentieel project van een derde en de complexe (bodem)situatie zorgen voor technische uitdagingen en vertraging. In samenspraak met de betreffende stakeholder wordt onderzocht of het verleggen van de 2 rioolpersleidingen nog steeds een doeltreffende en doelmatige maatregel is. Afhankelijk van de uitkomst is afronding van werkzaamheden in 2026 onzeker.

De post externe verminderingen is bijgesteld op basis van de beginstand van de voorziening per 1 januari 2026.

Kengetallen

Op grond van de nieuwe verslaggevingsregels is opname van een aantal indicatoren verplicht. De indicatoren samen geven een beeld van de ontwikkeling van de financiële positie 2026.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is een maatstaf voor de mate waarin een waterschap in staat is om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen. Waterschappen zijn wettelijk verplicht om de risico's die ze lopen in kaart te brengen en beleid te ontwikkelen om deze risico's af te dekken. Een deel van de risico's wordt afgedekt door afgesloten verzekeringen of gevormde voorzieningen. In paragraaf [weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) wordt nader toegelicht.

Netto schuldquote

De nettoschuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van het waterschap ten opzichte van de belastingopbrengst. Dit percentage geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Een hoge nettoschuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het is geval is, valt niet direct af te leiden uit het percentage zelf. Het hangt af van meerdere factoren, zoals de hoogte van de kapitaallastenquote en reservepositie.

De onderstaande tabel geeft de verhouding weer tussen de nettoschuld en de belastingopbrengsten van het waterschap.

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Initiële begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Prognose begrotingswijziging
Netto schulden	497,4	497,4	538,7
Belastingopbrengst	246,0	246,6	246,6
Netto schuldquote	202,2%	201,7%	218,5%

De schuldquote is gestegen als gevolg van het afsluiten van enkele geldleningen eind 2025, die nog niet voorzien waren in de Programmabegroting 2026. De VV is hierover afzonderlijk geïnformeerd. De komende jaren stijgt de netto schuldquote als gevolg van de investeringsopgave.

Het percentage van de initiële begroting is hoger dan gemeld. Dit komt omdat de Unie van Waterschappen bij het berekenen een andere definitie hanteert.

Wendbaarheid van de begroting

Deze indicator heeft betrekking op de verhouding tussen de totale kapitaallasten en de totale bruto-exploitatiekosten ('kapitaallastenquote').

(bedragen x 1 mln.)

Omschrijving	Initiële begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Prognose begrotingswijziging
Rente en afschrijvingen	42,5	42,5	43,0
Totaal lasten	285,6	288,0	290,6
Kapitaallastenquote	14,9%	14,8%	14,8%

De kapitaallastenquote is ten opzichte van de initiële begroting licht gedaald door gestegen totale lasten. Het renteomslagpercentage is geactualiseerd naar 2,49%, een aanpassing ten opzichte van in het percentage van 2,48% zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026.

Bedrijfsvoering

Deze paragraaf beschrijft de stand van zaken van de volgende onderwerpen: organisatie ontwikkeling, sociale paragraaf en financiële rechtmatigheid.

Organisatie ontwikkeling

In 2025 is de basis gelegd voor een nieuw organisatieontwerp. Een ontwerp dat zich richt op het vergroten van onze wendbaarheid en lerend vermogen. Dat is nodig om de complexe (maatschappelijke) opgaven waarvoor we staan toekomstbestendig aan te kunnen.

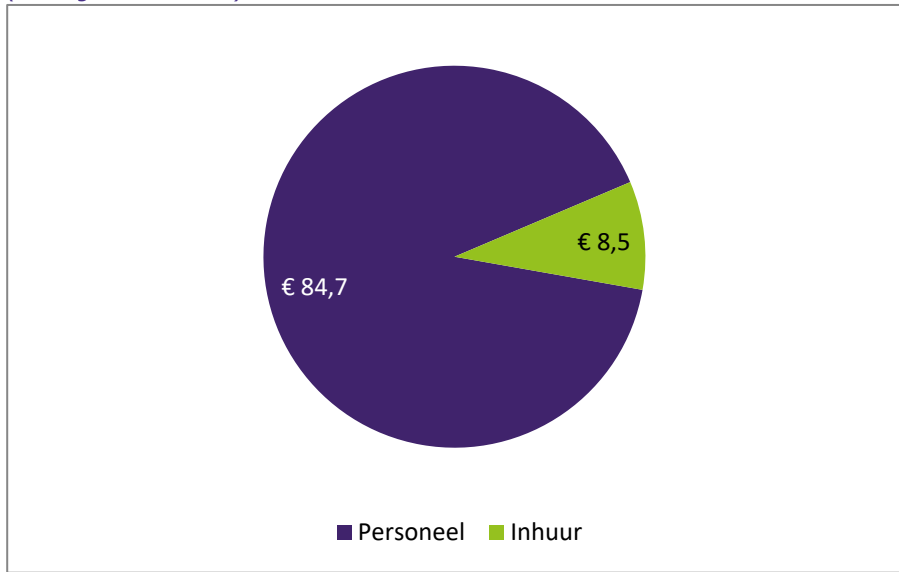
In maart 2026 heeft de directie een besluit genomen over de structuur en inrichting van de organisatie. Vanuit dit besluit wordt het plaatsingsproces ingezet. De medewerkers worden hierover geïnformeerd en begeleid. Eind februari is ook de leerlijn Leiderschap gestart waarbij gewerkt wordt aan de manier van (samen)werken en onze cultuur.

Sociale paragraaf

Waterschap Hollandse Delta werkt aan een veilige, gezonde en inclusieve werkomgeving waarin iedereen bijdraagt aan de gezamenlijke waterschapsdoelen. Nu en in de toekomst. Onze medewerkers zijn daarin de belangrijkste stroomversnellers, zij maken iedere dag het verschil.

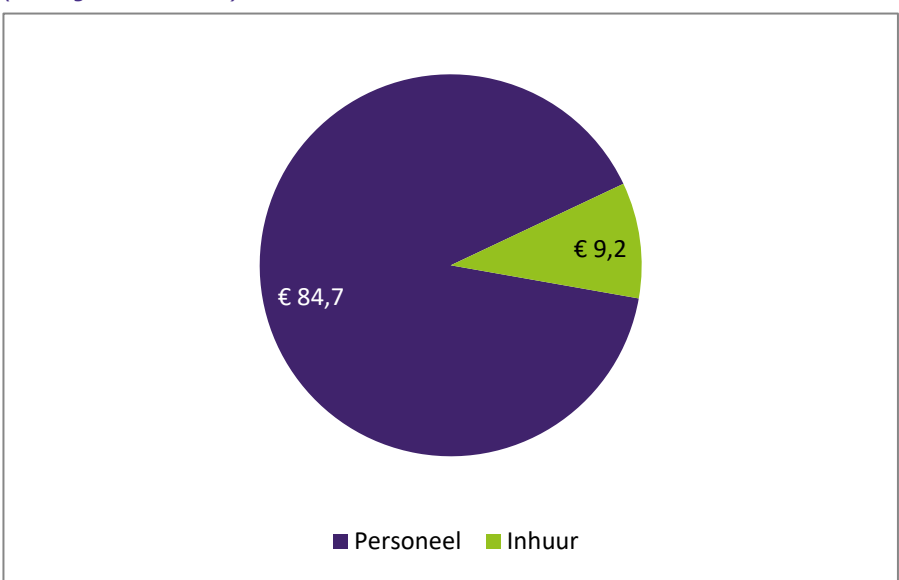
Capaciteitslasten - Initiële begroting

(bedragen x € 1 mln.)

Capaciteitslasten - Prognose begrotingswijziging

(bedragen x € 1 mln.)

Toelichting
<p>Capaciteit</p> <p>In de programmabegroting 2026 is een totaal aan capaciteitslasten opgenomen van € 91,2 miljoen. Het inhuurbudget is verhoogd met € 1,5 miljoen voor de inzet op de slibverwerking Dordrecht. Daarnaast is het budget voor personeelskosten ten opzichte van de begroting verhoogd door het amendement van 4 fte grondwater. Het totaal aan capaciteitslasten na wijziging is daarmee € 93,2 miljoen en bestaat voor € 84,7 miljoen uit</p>

Toelichting
<p>personele lasten en loonkosten en voor € 8,5 miljoen aan kosten voor inhuur.</p> <p>Met deze begrotingswijziging wordt een verhoging van het inhuurbudget met € 0,7 miljoen ter besluitvorming voorgelegd. Het grootste deel van deze verhoging (€ 0,5 miljoen) omvat een overheveling van materieel budget vanuit het programma Wegen naar inhuur binnen het programma Bestuur en Organisatie voor het onderzoek naar de overdracht van de wegen (wegentransitie). Deze overheveling is nodig om op de juiste manier de kosten te kunnen verantwoorden voor de inzet in 2026. Voor de uit te voeren werkzaamheden is inhuur nodig en verantwoording over inhuur vindt plaats vanuit het programma Bestuur & Organisatie. In februari 2026 heeft de VV ingestemd met het vrijmaken van de investeringen voor de nieuwbouw van de werf De Klomp en de werf Oude Tonge. In deze kredieten is budget opgenomen voor externe begeleiding. Alle capaciteitslasten (eigen medewerkers en inhuur) worden verantwoord via Bestuur & Organisatie. Via deze begrotingswijziging wordt het inhuurbudget voor de externe begeleiding van de nieuwbouw De Klomp en Oude Tonge € 0,1 miljoen verhoogd. Voor het behoud van de DPRA-subsidie is aanvullend € 0,3 miljoen opgenomen bij de programmabegroting 2026 (motie "Red de DPRA subsidie"), hiervan is € 0,1 miljoen nodig voor de afhandeling. Hiervoor wordt het inhuurbudget met € 0,1 miljoen verhoogd voor de afhandeling van de subsidie DPRA (Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie).</p> <p>Er wordt gestuurd op het totaal aan capaciteitslasten zodat de organisatie voldoende mogelijkheden heeft om de capaciteit af te stemmen op de aard van de werkzaamheden.</p> <p>De VV heeft op 9 oktober 2024 ingestemd met het versterken van het bestuurlijk proces door onder andere een kwartiermaker-griffier aan te wijzen. Deze formatieplaats wordt vanaf 2027 conform besluit (iBabs 1235) structureel gedekt vanuit de begroting. In 2026 is een gedeelte van de dekking nog afkomstig uit de reserves. In 2025 is een griffier aangesteld. Deze formatieplaats moet nog verwerkt worden in de totale formatie. Deze verwerking vindt plaats in 2026 waardoor de formatie na verwerking 733,07 fte zal zijn.</p>
<p>Ziekteverzuim</p> <p>Op 1 april 2026 was het verzuim over de voorgaande 12 maanden gemiddeld 4,49%. Dit percentage is lager dan hetzelfde cijfer per 1 april 2025 (4,94%).</p> <p>In 2025 is het preventief medisch onderzoek (PMO) uitgevoerd. Dit onderzoek brengt de fysieke gezondheid en het mentale welzijn van onze medewerkers in beeld. Medewerkers konden hier vrijwillig aan deelnemen. In het eerste kwartaal 2026 zijn de resultaten van het onderzoek gedeeld met de leidinggevenden. Op basis van de resultaten wordt bekeken welke gerichte acties kunnen worden opgepakt om de aanbevelingen op te pakken en op deze manier bij te dragen aan het vergroten van de fysieke gezondheid en het mentale welzijn van onze medewerkers.</p>
<p>Personeelsverloop</p> <p>De formatie per 1 januari 2026 bedraagt 732,07 fte. Dit is gelijk aan de formatie per 31 december 2025 van 688,07 aangevuld met 44 fte waartoe is besloten bij de programmabegroting 2026. De werving van de 44 fte is gestart. De bezetting per 31 maart 2026 is 91%.</p>
<p>Trainees/workmates</p> <p>WSHD stimuleert de instroom van jongeren medewerkers door het beschikbaar stellen van plekken voor trainees en workmates. Het traineeprogramma Waterschapstalent kent twee lichten, één lichting met traineeplekken voor de primaire taken en één lichting met plaatsen voor de bedrijfsvoering. Het traineeprogramma is een gezamenlijk programma van de waterschappen WSHD, HHNK, HHR en HHSK. Begin 2026 zijn de lichten die in 2024 gestart zijn afgerond. Van de 16 trainees binnen de lichting primaire taken zijn 12 trainees ingestroomd binnen de waterschappen. Van de overige 4 trainees zijn 2 personen een avontuur aangegaan in het buitenland en 2 trainees zijn zich nog aan het oriënteren op het vervolg van hun loopbaan. Bij WSHD zijn 4 trainees ingestroomd.</p>

Toelichting
De lichte bedrijfsvoering bestond uit 9 trainees, waarvan zijn 7 trainees ingestroomd binnen de waterschappen. Van de overige 2 trainees is 1 trainee nog in gesprek over het vervolg, de ander heeft een baan elders gevonden. Van deze groep zijn er geen trainees ingestroomd bij WSHD. Op 1 maart 2026 is het nieuwe traineeprogramma gestart. Dit programma kent dezelfde twee lichten als het eerdere programma. Bij WSHD zijn 5 trainees gestart. Daarnaast is het traject 'workmates' bedoeld voor de instroom van medewerkers die via een beroeps begeleidende leerweg (BBL-opleiding) een opleiding volgen.
Participatiewet
WSHD heeft vanuit de Wet banenafpraak (ook wel participatiewet en/of participatiequotum) de taak om 25 banen (op basis van 25,5 uur per week) te realiseren voor mensen met een arbeidsbeperking. In totaal heeft WSHD in het eerste kwartaal van 2026 19,6 banen gerealiseerd voor medewerkers binnen deze doelgroep. Ten opzichte van 31 december 2025 is dit een daling van 1,49 banen. In het eerste kwartaal is één medewerker op eigen verzoek uitgestroomd en de andere medewerker is uitgestroomd als gevolg van het opnieuw aanbesteden van de catering.
Cao en wijziging pensioenstelsel
De huidige CAO heeft een looptijd van 2 jaar, van 1 januari 2025 tot 1 januari 2027.
Leren en ontwikkelen (Delta academie)
In 2025 is de nieuwe leerlijn Leiderschap ontwikkeld. Deze leerlijn ondersteunt leidinggevendenden bij hun rol in een veranderende werkomgeving, waarin samenwerken, eigenaarschap en heldere communicatie centraal staan. De leerlijn is eind februari 2026 gestart. De leidinggevendenden werken in verschillende groepen aan het versterken van hun leiderschap.

Financiële rechtmatigheid

Het college van dijkgraaf en heemraden is verantwoordelijk voor de rechtmatigheid van de uitvoering van de begroting. Dit betekent dat alle inkomsten en uitgaven tot stand moeten komen in overeenstemming met de relevante wet- en regelgeving. Sinds het verslagjaar 2025 legt het college van dijkgraaf en heemraden hierover verantwoording af via de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. In deze paragraaf worden de achterliggende processen en eventuele afwijkingen toe.

De Verenigde Vergadering heeft op 18 december 2024 de kaders voor de rechtmatigheidsverantwoording vastgesteld in de 'Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie WSHD 2025'. In de verordening worden de volgende grenzen gehanteerd:

- *Verantwoordingsgrens*: 2% van de totale lasten, exclusief de dotaties aan de reserves. Dit betekent dat bij in totaal minder dan 2% onrechtmatigheden het college van dijkgraaf en heemraden zich positief kan uitspreken over de rechtmatigheid in de jaarrekening. De verantwoordingsgrens in 2026 bedraagt € 5,8 miljoen.
- *Rapportagegrens*: daarnaast heeft de Verenigde Vergadering de rapportagegrens vastgesteld op € 500.000. Daarmee heeft de Verenigde Vergadering bepaald dat alle afwijkingen met een omvang boven dit bedrag, worden toegelicht in de Bedrijfsvoeringsparagraaf om de Verenigde Vergadering inzicht te geven in ingezette verbetermaatregelen om onrechtmatigheden in de toekomst te voorkomen.

Om te komen tot een oordeel over de rechtmatigheid, worden drie verschillende criteria beoordeeld:

1. Begrotingscriterium
2. Voorwaardencriterium
3. Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Hierna wordt per criterium kort toegelicht wat daaronder dient te worden verstaan en wat de bevindingen zijn n.a.v. de 1e begrotingswijziging 2026.

ad 1. Begrotingscriterium

Bij dit criterium gaat het om de vraag of gewerkt is binnen de budgetten die door de Verenigde Vergadering beschikbaar zijn gesteld. Iedere overschrijding van de lasten of van de investeringskredieten op programmaniveau is onrechtmatig. Dit geldt overigens ook voor een reservemutatie die niet is begroot. Bij begrotingsonrechtmatigheid kan sprake zijn van een acceptabele rechtmatigheid.

Bevindingen 2026

Het totaal van de met deze 1e begrotingswijziging 2026 verantwoorde afwijkingen ten opzichte van de initiële begroting, die vallen onder het begrotingscriterium, bedraagt € 10,3 miljoen en bestaat uit:

- De geprognostiseerde overschrijding van de lasten programma's € 3,4 miljoen;
- De nog niet geautoriseerde reservemutatie programma Bestuur en Organisatie € 0,7 miljoen;

- De geprognoseerde overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die nog niet tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de VV zijn gemeld € 6,2 miljoen.

Zoals gesteld kan bij begrotingsonrechtmatigheden sprake zijn van een acceptabele onrechtmatigheid. Dit is het geval wanneer een onrechtmatigheid voldoet aan minimaal één van de zes criteria die in artikel 14 van de 'Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie WSHD 2025' zijn opgenomen. Alle voornoemde posten van in totaal € 10,3 miljoen voldoen aan de voornoemde criteria en zijn daarmee acceptabel aangezien:

- De overschrijdingen van de lasten worden geautoriseerd door middel van de vaststelling van deze tussentijdse rapportage in een apart door de Verenigde Vergadering vast te stellen 1e begrotingswijziging 2026.
- De overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten, investeringskredieten en baten tijdig worden gemeld door deze op te nemen in deze tussentijdse rapportage in de 1e begrotingswijziging 2026.

Deze over- en onderschrijdingen worden daarom niet verder toegelicht in deze paragraaf. Hierop is wel een toelichting opgenomen in het betreffende programma in hoofdstuk Programma's van deze rapportage 1e begrotingswijziging.

ad.2: Voorwaarden criterium

Het voorwaarden criterium gaat over de eisen uit wet- en regelgeving die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. Afwijkingen gaan onder andere over inkoop die onrecht niet Europees zijn aanbesteed.

Er zijn in deze periode waarover wordt gerapporteerd geen onrechtmatigheden geconstateerd met betrekking tot dit criterium.

3. Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium:

Het misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsmiddelen en eigendommen van het waterschap bij financiële beheershandelingen. In het kader van de M&O zijn er interne maatregelen getroffen. Zo is een memorandum opgesteld waarin uiteen is gezet welke maatregelen dit betreffen. Daarnaast heeft M&O ook raakvlakken met fraude en wordt dit ook meegenomen in de periodieke actualisatie van de frauderisicoanalyse.

Er zijn in deze periode waarover wordt gerapporteerd geen onrechtmatigheden geconstateerd met betrekking tot dit criterium.

Resume

Het doel van deze paragraaf is de bevordering van de naleving van wet – en regelgeving bij het financieel handelen van het waterschap, en dat de Verenigde Vergadering hierover in gesprek gaat met het college van dijkgraaf en heemraden, ter verdere versterking van het rechtmatigheidsbeheer van de organisatie. De financiële rechtmatigheid wordt daartoe aan de hand van de te hanteren toetsingscriteria beoordeeld op basis van de naleving van relevante wet- en regelgeving, interne procedures en vastgestelde kaders. Geconcludeerd wordt dat de financiële transacties met de voorgestelde (1e) begrotingswijzigingen die ter vaststelling aan de VV worden voorgelegd leiden tot cijfers die rechtmatig tot stand zijn gekomen. Het streven blijft dat de

Verenigde Vergadering hierover met het college van dijkgraaf en heemraden in gesprek kan treden over beheersmaatregelen, die worden getroffen om het rechtmatigheidsbeheer verder te versterken, en te volgen wat hiervan in de praktijk de uitwerking is.

Bijlagen

Lijst van afkortingen

Afkorting	Verklaring
ALM	Asset Lifecycle Management
APPA	Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AWA	Activeren Waarderen Afschrijven
BBL	beroepsbegeleide leerweg
BBV	besluit begroting en verantwoording
BIB	Bestuurlijke informatiebrief
Burap	Bestuursrapportage
CCIWIS	Commissie Communicatie, Innovatie, Watereducatie, Internationaal en Strategie
CPI	consumentenprijsindex
D&H	Dijkgraaf en heemraden
DPRA	Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie
DWA	Dutch Water Authorities
GOS	Goeree-Overflakkee en Spijkenisse
HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
HHR	Hoogheemraadschap van Rijnland
HHSK	Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
HVC	Huisvuilcentrale Noord Nederland
HVK	hoofdverdeelkast
HW	Hoeksche Waard
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
KRW	Kaderrichtlijn Water
LMS	leermanagementsysteem
M&O	Misbruik & Oneigenlijk gebruik
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
NAP	Normaal Amsterdams Peil
NIS2	Network and Information Security Directive

Afkorting	Verklaring
NOVEX	Nationale Omgevingsvisie Extra
PAAS	Platform As A Service
PBRK	Programmabreed Risicokrediet
PFAS	Poly- en perfluoralkylstoffen
PMO	Periodiek medisch onderzoek
RVU	Regeling Vervroegd Uittreden
rwzi	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SAAS	Software As A Service
SCL	Safety Culture Ladder
SIA	Strategische Investerings Agenda
SNB	Slibverwerking Noord-Brabant
SVB	Slibverwerkingsbedrijf
SVHW	Samenwerkingsverband Vastgoed informatie Heffing en Waardebepaling
VMBO	Vorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs
VO	Voortgezet Onderwijs
VP	Voorne-Putten
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VV	Verenigde Vergadering
WBP	Waterbeheerprogramma
WCIWIS	Werkgroep Communicatie Innovatie Watereducatie Internationaal en Strategie
WHW	Wet Herverdeling Wegenbeheer
WIBON	Wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten en netwerken
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WRK	Waterschapregiekamer
WRK	Waterschap RegieKamer
WSHD	Waterschap Hollandse Delta
WWKE	Wet Weerbaarheid Kritieke Entiteiten